Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ,
БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

1921 оной … 21-һээ гарана | № 87 (16310) | 1983 оной апрелиин 14, четверг | Сэн 3 мүнгэн.

КОММУНИС СУББОТНИГЫЕ угтуулан

…ЭМХИДХЭЛЭЙ ҮНДЭР ХЭМЖЭЭНДЭ

…коллективүүдэй … манай Хойто-Байга… …ой ажалшад, БАМ-ай … дэмжэбэ.

…унис субботнигой … бүхы коллективээрээ … гаража, 40 мянган … БАМ-ай барилгада … тепловоз, 13 ва… …барилха, Северобай… …городойнгоо үйлсэнүү… …эрэлсэжэ, болбосон… болголсохо» гэһэн зо… «Нижнеангарсктранс… …трестын отделениин … урдаа табиба. Райо… …шье ажалша коллек… …апрелиин 16-най үдэр … ажалдаа гаража, … бүтээсэ түйлаха гэһэн хүсэл эрмэлзэлтэйгээр бэлэдхэлэй хүдэлмэри хэжэ дүүргээд байна.

Хүн бүхэн энэ үдэр хэхэ ажалаа һайнаар мэдээд байха ёһотой. Барилгын участогуудта материал, оньһон техникэ зэр зэмсэгүүдээ эртээһээ хүсэд хүрэхөөр асарагдахань шухала. Тиимэһээл бригада, участок, халаан бүриин дунда ойлгууламжын хүдэлмэри тон лэ эдэбхитэйгээр ябуулагдана.

Үнгэрһэн жэлдэ коммунис субботник тон лэ эдэбхитэйгээр үнгэргэгдөө һэн. Районой 37 мянган хүн зон ажалай һайндэртэ хабаадалсажа, 341 мянган түхэригэй барилга-хабсаралгын хүдэлмэри дүүргэжэ, 1 миллион 500 мянган түхэригэй промышленна продукци үйлэдбэрилэн гаргажа, арбан нэгэдэхи табан жэлэй жасада 101 мянган түхэриг оруулаа һэн. Тоннельнэ 16-дахи отрядай, барилга-хабсаралгын 691-дэхи поездын, оньһожоруулагдамал 138-дахи колоннын коллективүүд һайн үрэ дүнгүүдые харуулжа, КПСС-эй Хойто-Байгалай райкомой Хүндэлэлэй грамотануудаар шагнагдаа бэлэй.

Мүнөө район дотор «улаан субботодо» бэлдэлгэ яһала эмхитэйгээр, жэгдэ һайнаар ябуулагдажа байна гээд тэмдэглэхэ хэрэгтэй. БАМ-ай посёлок бүхэндэ штабууд эмхидхэгдэнхэй. Эдэнэр субботнигой үдэр хэхэ ажалайнгаа түсэб табяад, барилгын материал, зэр зэмсэг, шэнгэн түлишэ бэлдээ. Барилгын организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд субботник үнгэргэхэ штабуудай заседанинууд дээрэ тоосоно, орёо шухала асуудалнуудые хамтын оролдолгоор шиидхэнэ. Һаяшаг районой штабай заседани үнгэргэгдөө. «БАМтоннельстрой» управлениин, Северобайкальскын түмэр харгын отделениин хүтэлбэрилэгшэд тоособо. Эдэнэй тоосоо шагнаад байхада, тоннель баригшад, түмэр замшад коммунис субботнигой үдэр эгээл үндэр бүтээсэ түйлахаар бэлэн болоод байна гэжэ элирээ һэн.

Апрелиин 16-най үдэр ганса тоннельнүүд малтагдаха бэшэ, мүн түмэр харгы, байрын гэрнүүд баригдаха, арадай ажахыда хэрэгтэй ашаан зөөгдэхэ. Мүн лэ энэ үдэр сабшалан, тарялан дээрэ наг шэбхэ гаргагдаха, тошо халяагдаха, загаһан баригдаха, ан олзоборилогдохо болоно бшуу. Алишье участогта хүдэлһэн хүдэлмэришэд үдэрэйнгөө даабари холо үлүүлэн дүүргэхэ арга боломжотой гээд һанагдана. Байгша оной «улаан субботодо» 38 мянган хүн зон хабаадажа, 360 мянган түхэригэй ажал хэжэ, арбан нэгэдэхи табан жэлэй жасада 110 мянган түхэриг оруулагдахаар хараалагдана. Барилга-хабсаралгын 581-дэхи, 708-дахи поезднуудай, оньһожоруулагдамал 137-дохи, 160-дахи колоннонуудай, «Северный» совхозой, «Уоянский» госпромхозой болон бусад коллективүүд тон эдэбхитэйгээр коммунис субботнигто бэлдэжэ байна. Ажалай заншалта һайндэрые эмхитэйгээр угтажа, эгээл үндэр бүтээсэ түйлаһан коллективүүд партиин райкомой ба райсоведэй гүйсэдкомой Хүндэлэлэй грамотануудаар шагнагдажа, нэрэ солонь олоной дунда мэдээжэ.

В. НИКУЛИНСКИЙ,
КПСС-эй Хойто-Байгалай райкомой промышленностиин таһагые даагша. субботник үнгэргэхэ районой штабай начальник.

ДҮҮРЭН БЭЛЭДХЭЛТЭЙБДИ

Апрелиин 16-да болохоёо байгаа коммунис субботнигто Захааминай районой промышленна предприятинуудай, барилгын организацинуудай, эмхи зургаануудай, һургуулинуудай болон совхозуудай коллективүүд хаана хүдэлхэб, юу хэхэб, хэды шэнээн продукци гаргагдахаб, табан жэлэй жасада хэды мүнгэн орохоб гэжэ элирэнхэй.

Районой хото, хүдөөгэй 16 мянганһаа дээшэ хүн энэ үдэр ажалай эгээн үндэр бүтээсэ түйлаха, эрхим шанартай продукци гаргаха, арбан нэгэдэхи табан жэлэй жасада 18 мянга 600 гаран түхэриг мүнгэ оруулхаар хараална.

Томо предприяти, барилгын эмхинүүдэй хубита бүришье ехэ байха. Районой барилгашад үдэрэй туршада арба гаран мянган түхэригэй барилга-хабсаралгын хүдэлмэри хэхэ гэһэн социалис уялга абанхай. Һургуулиин үхибүүд, багшанар хото, тосхон һууринуудые болбосон түхэлтэй болгохо хэрэгтэ хабаадаха.

Субботнигой үдэр хүдөө тосхонуудта 5 мянган һургааг, 20 кубометр барилгын модон, 430 кубометр түлеэн бэлэдхэгдэхэ, 20 километр хашаа хорёо баригдаха, 90 гектар сабшалан, таряалангай газар уһалагдаха ёһотой.

Р. НИКИТКОВ,
коммунис субботник үнгэргэхэ районой штабай начальник.

…ЕХЭЭР ГАРГАГДАХА

…Ленинэй түрэһөөр …эй ойдо зорюулжа, …оной апрелиин 16-да …с субботник үнгэр… …Москвагай түрүү …нуудай үүсхэлые …рибор» заводой кол… …халуунаар дэмжээ …ажалай энэ һайндэртэ …хүдэлмэришэд гаража, …хэдэг лэ ажалаа …цех соогоо, …хашаа соогуурхиие сэбэрлэхэ байна.

Заводой хүдэлмэришэд тэрэ үдэр 8 тонно шэрэм, 1 тонно үнгэтэ металл хайлуулха, үргэн хэрэглэлэй эд бараа, мүн бэшэшье продукци гаргаха гэжэ шиидэнхэй. Дүн хамта 16 мянган түхэригэй продукци, тэрэнэй тоодо арад зоной хэрэглэмжэ хангалгын 5 мянган түхэригэй эд бараан гаргагдаха юм. Тиигэжэ арбан нэгэдэхи табан жэлэй жасада 4100 түхэриг мүнгэн оруулагдахаар хараалагданхай.

Тус заводой хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, захиргаанай алба хаагшад политическэ үндэр эдэбхи үүсхэлтэйгээр, патриотическа үзэл бодолтойгоор субботнигто гаража, түрэл предприятиингаа алдар нэрэдэ хүрэмөөр хубитаая Эхэ оронойнгоо хүгжэлтэдэ, мүн эб найрамдалай жасада оруулхаар эрид зоригжонхой.

Ц. ЦЫРЕНДАШИЕВ.

ХАРААЛҺАНАА БЭЕЛҮҮЛХЭ

Хоринн районой Анаагай совхозой хүдэлмэрилэгшэд агуу вождь Владимир Ильич Ленинэй түрэһөөр 113 жэлэй ойн үдэр коммунис субботник үнгэргэхэ талаар хүдэлмэринүүдэй хэмжээнүүдые хараалаа. «Улаан субботын» үдэр нилээд ехэ ажал хэгдэхэ юм. Тусхайлбал, энэ үдэр бүхыдөө 650 хүн хабаадаха байна. Эдэнэр 3000 һургааг бэлдэхэ, 30 кубометр барилгын модо отолхо, 1500 погонно метр сабшалан хорёолхо, 850 тонно наг шэбхэ шэрэхэ түсэбтэй.

Иигэжэ тус совхозойхид энэ үдэр олоһон 2500 түхэригөө табан жэлэй жасада оруулха байна.

Манай корр.

…ТЫН 15 ТАРЯАЛАН, САБШАЛАНГАЙ УРЭЖЭЛ ҺАЙЖАРУУЛХА ИЮНИИН 15
габшагай гурбан һара

…ЭРҺӨӨ ҮДЭРТЭ ЭРШЭДЭНЭ

… һайжаруулха гур… …арын турша… …льхозхимия» нэгэдэ… …ажахынуудай онь… …агдаһан отрядууд …ын совхоздо, «Друж… …оздо шэбхэ зөөнэд. …, «Дружба» кол… …дэлдэг отрядай хү… …мянган тонно шэбхэ …гаргадаа. Энэнь үр… …милл хээрэ обой… …гдаа бэшэ, минe… …утэгжүүлгэтэй хо… …хүдхагдаад, ком… …тогдон шанаржуу… …ай һүүлдэ поли дээ… …гдаа. Мүн Ранжуро… …жэтэ колхоздо ба… …аргаар 1[illegible] мянган …шэбхэ болон минера… …гжүүлгын компост …

…» колхоздо суута … Г. Н. Дампи… …адаг тарялан дээ… …й отрядай (даагша …И. Андреев) механи… … Н. И. Алемасов, …Москвитин. П. И. Гре… …Г. Максимов болон …лээд ехэ шэбхэ гар…

…дотор бүхы дээрээ …, сабшалан дээрэ …ган тонно шэбхэ гар… Энэнь түсэбэй 70 га… …центнь болоно. Байг… …й ургасада зорюул… …ахынууд хамтадань …ган тонно минераль… …үүлгэ ажахынуудай …зөөгөө.

…ын тэнгһээ хойшо …зай нэрэмжэтэ, «За… …хозуууд. Мөөрөөшын, …ын, Хяагтын совхо… …булүүр станцинуудые …, сабшалан дээрэ …жа, тошо халяажа …н. Тусхайлбал, «За… …хоздо механизатор… … Ф. Яковлев, А. Ф. Игумнов, А. И. Осеев гэгшэд бүхыдэнь 5 булүүр станци үдэр һүнигүй хүдэлгэнэ.

Энэ жэлдэ гансахан уһалуурнин системэнүүдээр бүхыдөө 8900 гектар таряанай газар уһалагдаха ёһотой. Гэхэтэй хамта хабар эртэнһээ һайрам тогтоожо. булүүр станци болон бусад түхеэрэлгэнүүдые дүүрэн хүсэндэнь хүдэлгэхэ талаар зарим ажахынууд үшөөл бияратай юумэ хэнэгүй. Хүдэриин, Алтайн, Улаадын совхозуудта бүри һая болотор нэгэшье булүүр станци хүдэлгэгдөөгүй байгаа.

Энэ яашье хүлисэшэгүй. Мүнөө урин дулаан болоод, гол горходто уһан үнинэй бии болонхой. Нэгэшье үдэр дэмы гээхэ гээшэ эзэн буса ябадал болоно.

Нигээд удахагүй ажахынуудта хабарай тарилгын халуун хүдэлмэри захалхань. Байгша ондо район дотор 55,7 мянган гектарта орооһо тариан, тэрэ тоодо 18,6 мянган гектарта шэнисэ таригдаха байна. Тэрээндэ хамтадаа 17,6 мянган гектар сэбэр паар, 9 мянган гектар намарай паар бэлдэгдэнхэй. Энээнэй шиг нойтые һайнаар бариха, хэрэгтэй газартань культиватор ябуулжа, борной шэрэжэ, буртаг үбһыень үгы хэхэ, катогоор нягтаруулха болонобди.

Буряадай АССР-эй 60 жэлэй ойн хүндэлэлдэ социалис мүрысөөндэ оролсон, манай районой тариан ажалай хүдэлмэрилэгшэд 1983 ондо 25 мянган тонно үбһэ, 86,6 мянган тонно силос болон бусад тэжээл бэлэдхэхын түлөө тэмсэхэ юм.

Ф. ГАРМАЕВ,
Хяагтын районой агропромышленна нэгэдэлэй түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо.

Доодо-Һүүжэ гэжэ газарта хүрэжэ ерэхэдэмнай, шэбхэ ашадаг түхеэрэлгэтэй трактор наг шэбхэ удхалан абаад, тракторай тэргэ дээрэ ашана. Тээ саанань «С-100» түхэлэй бульдозертой трактор обоолоотой шэбхэ түлхижэ байба. Уданшьегүй тэргэнүүдтэ дүүрэн наг шэбхэ ашаһан дүрбэн трактор поли тээшэ һубарилдан гүйлгэлдэшэбэ.

Эндэ республикын габьята механизатор Борис Жамсаранович Аюровай хүтэлбэрилдэг Хэжэнгын совхозой оньһожоруулагдамал отрядай гэшүүд хүдэлнэ. Тус бригадада тэргэтэй табан трактор, хоёр автомашина, С-100 түхэлэй нэгэ бульдозер бии.

Отрядай гэшүүд сабшалан, тарялан һайжаруулха габшагай гурбан һарын эхинһээ хойшо 500 тонно наг шэбхэ нуга сабшалан, 1800 тонно нютагай үтэгжүүлгэ тарялан дээрэ гаргаад байба. Энэ хүдэлмэридэ трактористнууд Батор Лхасаранов, Владимир Степанов, Александр Леонов, Николай Овчинников, Батор Бальжиров, Базар Санжижапов, бульдозерист Анатолий Татарников, шэбхэ ашадаг түхеэрэлгэдэ хүдэлдэг тракторист Баир Доржиев гэгшэд хэһэн ажалаараа шалгарна.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Отрядые даагша Б. Ж. Аюров; 2. Тарялан дээрэ наг шэбхэ гаргагдана.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

…ЭБХИТЭДЫЕ УГТЫТ, БАРИЛГАНУУД!

…льна барилгые Ленинскэ комсомолой шефтээ … алдарта түүхэ-бэ… …шөө нэгэ шэнэ хүү… …шэгдэбэ. Табан жэ… …адахи жэлдэ габша… … хүдэлжэ, ехэ ам… түйлаха гэһэн пар… …рьяада ажал хэрэгээ… …рюусажа, 5 мянга … хүбүүд, басагад Ю. А. …ай нэрэмжэтэ Бүхэ… … габшагай комсомо… …ядай бүридэлдэ оро… …лоойнгоо гол барил… … ошобо.

…ийн 12-то Москва… …оулай байшангай … зал соо болоһон … митингдэ хабаадагшад аян замдаа һайн ябажа хүрэхыень эдэбхитэдтэ хүсэһэн байгаа.

Залуу эдэбхитэдэй шэнэ отрядта дэлхэй дээрэхи түрүүшын космонавтын нэрэ зэргын олгогдоһон ушар гүнзэгы ехэ һүлдэтэй байна гэжэ ВЛКСМ-эй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь В. М. Мишин митингые нээхэдээ тэмдэглээ. Эдэбхитэдэй олонхид замбуулинай дайда соогуур зам нээһэн үе сагай сасуутан болоно. Эгээл тиимэһээ тэдэнэр замбуулинай дайда соогуур зам гаргаһан түрүүшын хүнүүдэй, Ленинскэ комсомолой бүхы үетэнэй баатаршалгата ёһо заншалнуудые үргэлжэлүүлхэ зэргэтэй.

«Жэл бүри манай Эхэ ороной карта дээрэ комсомолой габшагай шэнэ барилгануудай одод тодо хурсаар яларан носоно», —гэжэ дэлхэй дээрэхи түрүүшын космонавтын эхэ — А. Т. Гагаринагай отрядай гэшүүдтэ эльгээһэн бэшэг дотор хэлэгдэнэ. —Олон зуугаад, мянгаад хүбүүд, басагад ороной бүхы заха булангуудһаа тиишэ ерэхэ байна. Энэ һайн һайхан хэрэгтээ амжалтатайгаар хүдэлхыетнай таанадта эхэ ёһоор хүсэнэб».

Залуу һайн дуратанай ажаһуухана, ажаллахаяа, һурахаяа ошоһон адресуудаар манай Эхэ ороной экономическа географиие шэнжэлжэ болоно. «Атоммашай», Канско-Ачинска түлишынэлшэ хүсэнэй комплексын, Уренгой—Помары—Ужгород гэжэ газопроводой, Оскольско электрометаллургическа комбинадай, Комсомольск-на-Амуре хотын, Баруун Сибириин нефть олзоборилгын барилганууд тэдэнэй комсомолой путевконууд дээрэ бэшэгдэнхэй. Түрүүшын үдэрһөө хүбүүд, басагадай ажалдаа эдэбхитэйгээр хабаадалсаха байһаниинь дамжаггүй. Юуб гэхэдэ, тэдэнэй олонхид барилгын хэрэгэй дүршэл шадабаритай мэргэжэлтэд ха юм.

Эсэгэнэрэйнгээ ёһо заншалнуудые нэрэтэй солотойгоор үргэлжэлүүлжэ, шэн габьяатайгаар, зохёохы ёһоор ажаллахабди гэжэ отрядай гэшүүд үгэеэ үгэбэ.

(ТАСС).

ЛЕНИНСКЭ БОЛОН СССР-эй ГҮРЭНЭЙ ШАНГУУДЫЕ ОЛГОДОГ КОМИТЕДТЭ

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи литература, искусство ба архитектурын талаар Ленинскэ болон СССР-эй Гүрэнэй шангуудые олгодог комитедэй сесси Г. М. Марковай түрүүлэлгэ доро апрелиин 12-то Москвада нээгдэбэ. Москвагай, Ленинградай болон союзна республиканудай соёлой элдэб мэдээжэ ажал ябуулагшад тэрэнэй хүдэлмэридэ хабаадана.

1983 оной СССР-эй Гүрэнэй шангуудые олголгодо табигдаһан зохёолнууд сесси дээрэ зүбшэн хэлсэгдэхэ. Саашадаа конкурсдо хабаадуулагдахын тула эгээл эрхим зохёолнуудынь шэлэгдэжэ абтаха байна.

ТАСС ШЭНЭ ҺОНИН

ЗАМБУУЛИН—ГАЗАРТА, АМГАЛАН БАЙДАЛДА

Космонавтикын үдэртэ зорюулагдаһан баярай суглаан

Амгалан байдалай аша туһада замбуулинай дайдые шэнжэлхэ талаар манай ороной түйлаһан амжалтанууд совет эрдэм, техникын хүгжэлтэ дэбжэлтын толотомо гэршэ болоно. Совет хүнүүд Космонавтикын үдэрые ажалай ба алдар солын ехэ һайндэр мэтээр тэмдэглэдэг юм. Энэ һайндэртэ зорюулагдаһан баярай суглаан Совет Армиин Түбэй театр соо боложо, эрдэмтэд, конструкторнууд, космонавтнууд, ниислэл хотын олониитын түлөөлэгшэд хабаадаһан байна.

СССР-эй Элүүрые хамгаалгын министерствын Медико-биологическа асуудалнуудые шэнжэлдэг институдай директор академик О. Г. Газенко суглаан дээрэ элидхэл хэбэ. Захагүй замбуулинай дайда соогуур түрүүлэн харгы гаргажа, газар дэлхэйн бүхы хүнүүдтэ одото зам заажа үгэһэн совет хүнэй — Юрий Гагаринай нэрые дэлхэйн арад түмэн 1961 оной апрелиин 12-то дуулаа һэн. «Восток» онгосоор Юрий Гагаринай 108 минута соо ниидэлгэһээ «Салют»—«Союз» — «Прогресс» гэжэ замбуулинай эрдэм-шэнжэлгын комплекс дээрэ удаан сагай экспедици хүрэтэр — энэ хадаа совет космонавтикын гаталһан үргэн ехэ зам болоно. А. Березовой, В. Лебедев гэгшэдһээ бүридэһэн экипажай эгээл удаан саг соо—211 сүүдхын туршада «Салют-7» гэжэ станци дээрэ ниидэлгэнь 1982 оной декабрь һарала амжалта түгэсөөр дүүрээ һэн.

Газарай нөөсэ баялигуудые шэнжэлгэдэ, ороной эрдэм наукын, арадай ажахын элдэб һалбаринуудай аша туһада үргэн ехэ зорилгонуудые шиидхэлгэдэ замбуулинай дайдые шэнжэлгын шухала удха шанартайе элидхэлшэ дэлгэрэнгыгээр тэмдэглэһэн байгаа. Замбуулинай дайда соогуур хүнэй удаан сагай туршада ниидэлгын аша үрэ ехэтэй байһые эдэ ниидэлгэнүүд элирхэйлэн харуулба.

Олон миллион хүнэй ажал совет космонавтикын амжалтада нэбтэрэн орохо ёһотой гэжэ эрдэмтэ түгэсхэлдөө хэлээ. Бүхы оромнай замбуулинай дайдада түйлагдаһан амжалтануудта хабаатай, тэдээгээр омогорхохо ёһоороол омогорхоно. Совет эрдэмтэд болон конструкторнууд КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, экономико, соёл болон элүүрые хамгаалгые хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ зорилготой эрдэм, техникын ба социальна дэбжэлтын гол шухала асуудалнуудта анхаралаа хандуулна.

Москвагай машина бүтээлгын заводой фрезеровщик Л. А. Андреев ниислэл хотын ажалшадай үмэнэһөө эрдэмтэд болон космонавтнуудые, хүдэлмэришэд болон инженернүүдые Космонавтикын үдэрөөр амаршалба. Бидэ, совет хүнүүд, энэ һайндэрые тэмдэглэхэдээ, бусад оронуудай космонавтнуудые интернациональна аха нүхэсэлэй, хани барисаанай мэдэрэлээр халуунаар амаршалнабди, замбуулинай шэнэ ниидэлгэнүүдтэ бэлдэлгэдэ, замбуулинай дайдые амгалан ёһоор шэнжэлгэдэ амжалтануудые түйлахыень тэдэнэртэ хүсэнэбди гэжэ тэрэ хэлээ.

Энэ жэлдэ Космонавтикын үдэр бүгэдэ арадай ажалай ба политическэ дэбжэлтын оршон байдалда тэмдэглэгдэжэ байна. Оронойнгоо арадай ажахые саашадань хүгжөөхэ талаар манай партиин табиһан гол шухала зорилгонууд намда, хүдэлмэришэн хүндэ зүрхэ сэдьхэлдэмни ойро дүтэ, ойлгосотой байна. Хүнэй аша туһа тухайда, газар дэлхэй дээрэ эб найрамдалые хамгаалха тухай анхарал оролдолго хандуулгын манай парти болон гүрэнэй политикын гол зорилго болодог байһыень Ю. В. Андроповой Москвагай станок бүтээгшэдэй урда хэлэһэн үгэ, «Правдын» корреспондентын асуудалнуудта һаяхан тэрэнэй үгэһэн харюунууд үшөө дахин найдуулна. Энэнь бидэнэй ажалай шэнэ амжалтануудта зоригжуулна, бүри һайнаар, үнэн сэхээр хүдэлхые хүсэгдэнэ. Бидэ замбуулинай дайдые шэнжэлхэ манай түйлалтануудаар омогорхонобди, космонавтикын талаар хүдэлжэ байдаг хүнүүдээр омогорхонобди. Бүгэдэ арадай һайндэрые мүнөөдэр тэмдэглэхэдээ, тэдэнэртэ бултандань элүүр энхэ, зол жаргалтай ябахыень, манай инаг дурата Эхэ ороной алдар солые бадаруулхын тула замбуулинай шэнэ илалтануудые түйлахыень тэдэнэртэ бултандань хүсэнэбди!

Космонавтнуудые бэлдэлгые хүтэлбэрилэгшэ, авиациин генерал-лейтенант В. А. Шаталов үгэ хэлэбэ. Замбуулинай дайдые шэнжэлхэ талаар Советскэ Союзай хэһэн туршалга бүхэнэй программада «Замбуулин — хүн түрэлтэнэй аша туһада!» гэһэн манай гол ёһон бодотоор бэелүүлэгдэдэг гээшэ гэжэ тэрэ хэлээ. Манай үе сагай космонавтикада эрдэм ухаанай ба үйлэдбэриин аша туһа ниилэн нэгэдэнэ. Эсэгэ ороноймнай космонавтикын амжалта түйлалтануудаа газар дэлхэй дээрэхи бүхы ажал хэрэгүүдтэ үргэнөөр элсүүлэн үгэхэ байһыень, омогорхолтойгоор тэмдэглэнэбди.

Советскэ Союз замбуулинай дайдые амгалан байдалай аша туһада шэнжэлнэ гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглээ. Тад һөөргэ, США тэрэниие сэрэгэй хёмороо зүришэлдөөнэй оршон болгохые оролдоно. Энэ арга боломжые хэрэглэжэ, Советскэ Союзһаа сэрэгэй-стратегическэ булюу хүсэтэй болохые түйлаха гээшэ Пентагоной хараалһан замбуулинай программануудай гол зорилго болоно гэжэ США-да нюунагүй. СССР-һээ сэрэгэй булюу хүсэтэй болохо гэһэн бүхы һанаашалгануудынь буруу һүрэхэл — Советскэ Союз энээниие миин лэ хаража байхагүй, тэрэ али бүхы аюул түбэгтэ шанга харюу сохилто үгэхөөр бэлэн байха гэжэ Ю. В. Андропов «Правдын» корреспондентын асуудалнуудта харюусахадаа тэмдэглээ һэн.

Оюун ухаан бодолой амжалта түйлалтануудые бүхы хүн түрэлтэнэй аша туһада табихаһаа шухала зорилго мүнөө байхагүй гэжэ В. А. Шаталов үгынгөө түгэсхэлдэ хэлэбэ. Энэ хадаа манай гол зорилго болоно гэжэ бидэ, совет космонавтнууд, тоолонобди, замбуулинай шэнэ ниидэлгэнүүдтэ бэлэн байһан тухайдаа элидхэнэбди.

(ТАСС).

ХАРХИС ҺҮЙДХЭЛТЭ ЯБУУЛГА

Совет посольствын ба бусад эмхи зургаанууудай — худалдаа наймаанай түлөөлэлгэтэ эмхиин, ТАСС-ай отделениин, Марсельдэхи СССР-эй генеральна консульствын бүлэг хүдэлмэрилэгшэдые Францииһаа гаража ошохо эрилтэ Франциин засагаархид ямаршье үндэһэ баримтагүйгөөр табиһан байна гэжэ мэдээсэгдээ һэн. Энэ хархис ябуулгын һүүлээр Франциин олониитэдэ мэдээсэлнүүдые дэлгэрүүлэн тараадаг хэрэгсэлнүүдтэ ой ухаанда орошогүй, һанаанһаа абтаһан худал хуурмаг үгэнүүд дэлгэрһэн байгаа. Франциин гүрэнэй, эрдэм, техникын нюусанууд хулгайлагдана юм ха гэһэн худал хуурмаг үгэнүүдһээ эхилээд, бусадшье элдэб үгэнүүд тараагдана. Харата ябуулгые һүжэрөөн дэбэргэхын тула Франциин хэблэл (гансашье Франциин бэшэ) иимэрхүү баталамжануудые үргэнөөр хэрэглэнэ.

Американ агентство болон хэблэлэй тэдэнэртэ үгэһэн худал хуурмаг, һанаанһаа абтаһан үгэнүүдые Франциин олонхи газетэнүүдэй үрдилдэн бэшэжэ байһаниинь анхарал хандуулна. Совет дипломадууд тушаа Франциин засагаархидай ямар түсэбүүдые бэелүүлхээр һанаашалжа байһан тухай мэдээсэл энэ ябуулгын урда тээхэнэ «Нью-Йорк таймс» газетэдэ бии болоо һэн гээд Франс Пресс агентство баталха баатай болоһон байгаа. Францоузуудай өөрынгөө түсэбые лаб бэелүүлхын тула американ тагнуул иимэ мэдээсэл тарааһан байгаа ха гэһэн багсаамжалганууд уданшьегүй Парижда тараһан байгаа гэжэ энэ агентство тэмдэглэнэ.

Францида байдаг совет эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдтэ зүрюу харша эдэ бүхы ябуулганууд Франциин хэблэлэй зарим органуудай һанааень зобооно. Энэнь совет-француз харилсаанда ямараар нүлөөлхэ гээшэб? гэһэн асуудал табигдана. Франци доторой политическэ байдалһаа энэ ябуулга үндэһэтэй гээд тэмдэглэгдэнэ. Орон доторхи экономическа байдалһаа Франциин олониитын һанал бодолые һамааруулха зорилготойгоор энэ бэелүүлэгдэһэн болоно. Франциин олон газетэнүүд энээн тухай бэшэнэ.

Франциин засагаархидай харата ябуулгануудые, эдэ бүхы һүйдхэлтэ шуулае совет хүнүүдэй дураа гутан буруушаажа байһыень газетэнүүдтэ, радио ба телевидениидэ ороһон бэшэгүүд элирхэйлэн гэршэлнэ.

(ТАСС).

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

БҮГЭДЭ НИИТЫН ХЭРЭГ

Хориин районой партийно-ажахын эдэбхитэдэй суглаан болажо үнгэрөө. Тэндэ «КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1982 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдтэй зохилдуулан, ажалай ба үйлэдбэриин журам бэхижүүлхэ талаар районой партийна, профсоюзай болон комсомолой организацинуудай зорилгонууд тухай» элидхэл КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь **П. В. Бахаев** хэлэбэ.

Һүүлэй үедэ ажалай журам бэхижүүлхэ ба ниитын гурим сахиха хэрэгтэ зорюулагдаһан суглаанууд Хориин районой ажалша коллективүүдтэ үнгэргэгдөө. Хурбын, Хандагайн леспромхозуудта, Дээдэ-Тайлсын, Үдын, Хүлэй совхозуудта ажалшадай хамтын суглаанууд үндэр хэмжээндэ боложо, бии байгаа дутуу дундануудаа усадхаха талаар хэмжээ ябуулганууды хараалба.

Район дотор ажал хэрэгтээ хайша хэрэгээр хандадаг, ажалай журам эбдэдэг, хүдэлмэриин саг ямаршье шалтагаангүйгөөр гээдэг, гэрэниие алмахын түлөө оролдолго, үүсхэл гаргадаггүй хүнүүд үшөөл олон дайралдана. Гансал үнгэрэгшэ жэлэй туршада районой промышленна предприятинууд болон барилгын эмхинүүдтэ хамта дээрээ 3890 хүн ажалай үдэр гээһэн байна. Илангаяа совхозууд хоорондын лесхозой, 335-дахи нүүдэлоньһожоруулагдамал колоннын коллективүүдэй хүдэлмэридэ горитой дутагдалнууд бии. Гэхэтэй хамта совхозуудай хонишод, малшадай ажал хэрэгтээ эзэн бусаар хандаһанһаа боложо, ниитын адууһа мал олоор гарзалаа гээд элидхэлшэ онсолбо.

Үргэн ниитын дунда хүмүүжүүлхы хүдэлмэри ябуулхын тула элдэб онол аргануудые хэрэглэжэ болохоор. Жэшээнь, Анаагай совхозой партком, профком болон комсомолой комитет политическэ ба экономическа һургуулинуудай, арадай дружинануудай, нүхэр ёлоной сүүдүүдэй болон бусадай хүдэлмэри муу бэшээр хүтэлбэрилэн юуулна. Габэшье тэдэнэй хэһэн хүдэлмэриин үрэ дүнгүүд тоб гэмээр харагданагүй. Ажалай журам эбдэһэн хүнүүдтэ эрилтэ багатайгаар хандана. «Хатуу харые» намнагшад, ниитын гурим эбдэгшэд, гэмтэ ябадал гаргагшад нүхэдэйнгөө урда харюусанагүй. Саг дарыдань эрид хэмжээнэй абтаагүйһөө боложо, Н. Подобашин, А. Гомбожапов, Г. Дубинин, Ц-Д. Жигмитова гэгшэдэй отаранууд дээрэ хонидынь олоор гарзалаа. Мүн эндэ бригадирнууд, зооветеринарна мэргэжэлтэд зэмэтэй.

Ажалай журам бэхижүүлхэ хэрэгтэ Хасууртайн, Хориин совхозуудай партийна организацинууд анхаралаа үшөөл һулаар хандуулна. Тэндэхи нүхэдэй сүүдүүд, арадай дружинанууд, эхэнэрнүүдэй совэдүүд муугаар хүдэлнэ.

Элидхэл дотор һургуулиин наһанай үхибүүд ниитын гурим эбдэжэ, хулиган ааша гаргана гээд тэмдэглэгдээ. Юуб гэбэл, зарим һургуулинуудай багшанарай коллективүүд түрэлхидэй, үхибүүдэй дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие мүнөө сагай үндэр эрилтэдэ хүрэмөөр ябуулнагүй.

— Манай партийна организаци ажалай журам бэхижүүлхэ, ниитын гурим сахиха хэрэгтэ анхаралаа бага бэшээр хандуулна. Автопаркын, машинно-тракторна мастерскойн коллективүүд дотор ажалай журам хазагайруулагшадтай эбсэшэгүйгөөр тэмсэл ябуулагдаа, — гээд Үдын совхозой парткомой секретарь **Д. Д. Дашидондоков** элидхэл тушаа үгэ хэлэхэдээ мэдүүлбэ. — Энэ жэлэй гурбан һарын туршада архи ууланайнгаа, ажалдаа хожомдоһонойнгоо түлөө 43 хүн хамтын суглаан дээрэ нүхэдэйнгөө урда гаража харюусаха баатай болоо. Һүүлэй үедэ журам эбдэгшэдэй тоо үсөөрнэ. Энэнь һайшаалтай. Автопаркын, МТМ-гэй коллективүүдтэ суббото бүхэнэй үглөөгүүр 10—15 минутын туршада ажалай журам эбдэгшэдтэй хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэнэ. Тэдэнэр тухай «сахилгаан» болон «дайшалхы» хуудаһануудта бэшэгдэнэ, нютагай радиогоор дамжуулга хэгдэнэ.

1982 оной туршада архи уудаг, ажалдаа хайша хэрэгээр хандадаг отделенинүүдэй эрхилэгшэнэр Мантатов, Цыбиков, ветеринарна врач Цыдендамбаев, прораб Будаев болон бусад тушаалта ажалһаа сүлөөлэгдэһэн байна. Эдэ мэтын хэмжээ ябуулганууд ажалай журам бэхижүүлхэ, ниитын гурим һайжаруулха ушарнуудта ехээр нүлөөлнэ гээшэ.

Партиин райкомой гэшүүн, харгы барилга-заһабарилгын управлениин автомашинын жолоошон **А. Н. Нестеров** үгэ хэлэхэдээ, иигэжэ мэдээсэбэ:

— Манай коллектив дотор ажалай журам эбдэхэ ябадалнууд үшөөл дайралдаһаар. Нүхэдэй сүүд ба арадай дружина муу бэшээр хүдэлнэ. Тиин журам эбдэгшэдтэй саг дарыдань хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэдэг болонхой. Энэнь һайн нүлөө үзүүлнэ. Хэтэрүү ехээр архи уугшадай дунда гансашье коллектив дотор хүмүүжүүлхы удхатай хүдэлмэри үнгэргэхэ бэшэ, мүн олониитын талаһаа эбсэшэгүй тэмсэл ябуулха хэрэгтэй.

— Түсэбтэ даабаринуудай дүүргэлтэ ажалай журамһаа баага бэшээр дулдыдадаг, — гээд Хурбын леспромхозой профкомой түрүүлэгшэ **Л. С. Рыжаков** үгөө эхилбэ. — Манай коллективтэ ажалай журам сахилгада зорюулагдаһан хамтын суглаанууд болобо. Тэндэ гол түлэб архиин гэмээр ажалай журам эбдэһэн хүнүүд нүхэдэйнгөө урда харюусаһан, өөртөө туһатай зүб шүүмжэлэл хэһэн байна.

Элидхэл тушаа үгэ хэлэлгэдэ Хориин поселково Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ **П. И. Краснопеев,** Хурбын совхозой директор **П. К. Дубинин,** районой прокурор **М. Д. Дондуков,** Дээдэ-Тайлсын совхозой һаалишан **Р. Д. Ибатулина,** районой агропромышленна нэгэдэлэй соведэй түрүүлэгшэ **К. А. Урмакшинов** болон бусад хабаадаа.

Партийна эдэбхитэдэй суглаанда хабаадагшад Улаан-Үдэ хотын түрүү предприятинуудай эдэбхиие нэгэн дуугаар һайшаан дэмжээд, тусхай хандалга-бэшэг баталан абаба.

Г. БАДМАЕВ,
манай корр.

Улаан-Үдын шэлэй заводто «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденто Галина Иннокентьевна Романик тусхай шэл амһартануудые бүтээдэг тон хомор мэргэжэлтэй юм. Олон жэл соо энэ ажалда хүдэлһэнэй эсэстэ дүй дүршэлшье яһала бии болоо. Теэд мэргэжэл шадабаряа Галина Иннокентьевна нюужархёод ябадаггүй. Тэрэнээ залуушуулда дамжуулхые заабол оролдодог. Нёдондо «Ажалай ветеран» гэһэн медальда тэрэ хүртөө. Пенсидэ гарабашье, эрхим мэргэжэлтэн түрэл болоһон шэлэйнгээ заводто хүдэлһэн зандаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Г. И. Романик.
А. ШОЙЖОЛОВОЙ фото.

МҮРЫСӨӨНЭЙ ТҮРҮҮ ЗЭРГЭДЭ

АЛДАР ЕХЭТЭЙ ЭХЭНЭР

БАЛАНШЬЕ үни болоогүйл даа. Партиин Улаан-Үдын горкомой һүүлшын пленум дээрэ табигдаһан асуудалые зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадахадаа, «Жилгражданстрой» трестын барилгахабсаралгын нэгэдэхи управлениин штукатурнуудай бригадир М. Н. Хлыстова тобшо тодорхой үгэ хэлэжэ, сугларгашадые ехэтэ һонирхуулаа бэлэй. Тиихэдээ Мария Николаевна өөрынгөө хүтэлбэрилдэг бригадын ажал хэрэгүүд тухай тогтожо, социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ ябагшадаа нэрлэһэн юм. Тэдэнэй тоодо, хамагай түрүүн Елена Ваулина дурдагдаа һэн. Одоол энэл үедэ, тэрэ эхэнэртэй эрхэ бэшэ уулзажа, хэдэн үгэ андалдаха гэһэн бодол түрэһэн юм.

...Үшөө гүлмэр багахан басаган түхэлтэй, үндэршэг нарин бэетэй, саб гэмээр хубсалһан, адаглахада, урин зөөлэхэн шарайтай энэ эхэнэрые анха түрүүн харахадаа, хара ажал хэжэ ябаһан хүн гэжэ орой һанагдаагүй һэн. Үнэндөө гурбан арбаяа гэшхэлжэ, гал наһан соогоо ябаһан, ажалайнгаа замые аяар арбаад жэлэй саада тээ эхилһэн намтартай байшоо. 1974 ондо 15-дахи городской техническэ мэргэжэлэй училищи дүүргэмсээрээ, ойро зуура Сэлэнгын ЦКК-да дүршөө, уданшьегүй сэхэ барилга дээрэ хүдэлжэ эхилһэн юм. Анха түрүүн иишэ ерэхэдэнь түрэл түрхэмүүдынь «басагадай хэхэ ажал бэшэ, ходо тооһо шорой соо хүдэлхэш...» гэжэ байжа балайшье урагша абаагүй бэлэй. Тэрэнэй хажуугаар заримашуул «даншье гүлмэрхэн даа, хэзээшье бэеэ хүсэжэ хүдэлхэ юм» гэлсэхэ.

Эдэ бүгэдыень залуу басаган удангүй таажархёо һэн. Тиибэшье, мэдээшэгүй болоод, урдахи ажалаа хэжэл ябаба. Түрүүшын үедэ энэ тэрэ гар үзүүрэй, жэжэ-божо ажал хээ, мүн иишэ тиишэнь зараха, зандархагүй хүн мүндахa бэшэ. Бог шорой хамахаһаа эхилээд, бүхы юумэ хэхэ.

— Юуншье гэхэбши, Лена бусадһаа нэгэл ондоотой байһан юм, — гэжэ солото бригадир һурагшаяа магтана. — Ухаатай сэсэн, һүбэлгэн бэрхэ. Ямаршье даабариһаа арсахагүй, сухарихагүй, нэгэ захадань гаражал, һаагаа амараагүйдөө һалахагүй... тон түргөөр мэргэжэз гээд һанагшаб...

Нээрээшье, үниишье болоогүй байхада тэрэ штукатуршэрдэгшын нюусые ойлгожо, бэеэ даагаад хүдэлжэ эхилһэн байна. Тиин удангүй гэрэй хана штукатурдаха, шала, сонхын рама, үүдэ, шэрдэхэ гэхэшэлэн оньһые сүм шудалжа шадаа.

— Эдэ бүгэдые бараг гэжэ һанадаг, тиигэжэ хөөрэлдэдэгшье зон дайралдадаг, — гэжэ Буряадай АССР-эй габьяата барилгашан нүхэр Протасова үгэ залгана. — Үнэндөө, энэ ажал орёо нарин, өөрын онсо нюусатай гээд һанагшаб. Ушарынь, энэ мэргэжэлтэй болоһон хүн бүхэн бултадаа һайнаар ехэ үрэ дүнгүүдые туйланагүй ха юм. Имагтал тусхай һургуули дүүргэжэ, дүй дүршэлтэй болоходоо ажалай үндэр бүтээсэтэ ажалаараа шалгарна...

Иимэ тобшолол тон зүйтэй гээд һанагдана. Ушарынь, эгээл тиимэ бэрхэшүүлэй тоодо нүхэр Ваулина орохо ёһооро ороно. Энэмнай мүнөө дүрбэдэхи разрядай мэргэжэлтэ болотороо ургаа, ажал хүдэлмэри дээрээ ходо шэн габьяа, жэшээ харуулжа ябана бшуу. Һаяхан Елена Алексеевна үнэн сэхэ габшагай ажалайнгаа түлөө Ленинскэ комсомолой шангай лауреат болобо. Энэ ехэ үндэр хайрада, нэрэ солодо хүртөөд байхадаа тэрэ саашадаа улам эршэтэйгээр хүдэлхэ байһанаа ажалай залуу түрүүшүүлэй республиканска слет дээрэ дахинаа мэдүүлбэ.

Энээндэнь сохом этигэмээр. Яахадааб гэхэдэ, тэрэ үнгэрһэн үедэ нэгэтэшье нормоёо дүүргэнгүй хүнэй хойно орожо, һанаа амар ябаагүй юм. Харин саг үргэлжэ эдэбхи үүсхэл гаргажа, ниитын хүдэлмэридэ хабаадажа байһан габьяатай. Мүнөөшье бригадынгаа комсорг, эхэнэрнүүдэй соведэй, арадай һайн дуранай дружинын гэшүүн, агитатор. Тиимэһээ тэрээндэ сүлөө саг гэжэ тон хомор ушардаг. Зүгөөр, нэгэ аргыень олоод лэ хамаг юумэндэ хабаадалсаһан, зүб руунь шиидхэлсэһэн лэ байдаг. Тиимэһээ дэмы хүндэ ямбада хүртөөгүй, нэрэ алдараа магтуулаагүй байха. 1980 ондо «Социалис мүрысөөндэ илагша» гэһэн тэмдэгээр шагнагдаһан, удаадахи жэлдэнь «Арбадахи табан жэлэй ударник» гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэһэн. Гадна «Табан жэлэй залуу гвардеец» гэһэн ВЛКСМ-эй ЦК-гай хүндэтэ тэмдэг тэрэнэй энгэрые мүн лэ шэмэглэдэг. Хүндэтэ грамотанууд болон үнэтэ бэлэгүүдыень тоолохо болоо һаа, бүришье олон ааб даа.

— Хэндэшье хандахадаа налгай зохид зан абаритай, — гэжэ сугтаа хүдэлдэг нүхэдынь Елена Алексеевна тухайгаа хөөрэлдэнэ.

Үнэхөөрөө, тиимэ хаш. Нүхэр Ваулина хэды хөөрүү зугаашашье һаа, өөрыгөө һанрхажа дуугардаггүй хэбэртэй. Харин зүбыень зүб хударнь хэлэжэрхидэг, муу юумые шүүмжэлжэ заһахые оролдодог. Тиигэбэшье толгой соогоо юушье бодожо ябаа һаа, тэрэнээ шалгангүйгөөр урид таамаг табижа, шууяа гаргадаггүй зантай. Энэнь тээсгэн ажалай журам шангадхаха тухай асуудалай хүдэлмэришэдэй суглаан дээрэ табигдахада бүришье элихэнээр харагдаа һэн. Тиимэл хадаа тэрэ өөрынгөө ажалаар, даруу түбшэн зан абаряараа, бүхы арюун сэбэр ябадалаараа олоной найдабари түрүүлээ гээшэ аабза. Иимэ хүн саашадаа бүри жаргалтай ажаһуухань дамжаггүй.

...Хэдэхэн жэлэй урда тээ Борсоевой нэрэмжэтэ үйлсөөр ябахада, элдэб янзаар баригдаһан юрын багахан модон гэрнүүд байдаг һэмнай. Харин мүнөө эндэ тад ондоо болонхой, илангаяа Сэлэнгын хүүргэ тээшэ мантан томо табан дабхар гэрнүүд жэрынхэй. Эдэ үдэрнүүдтэ эгээл наада захынь гэрнүүдтэ хабсаргагдажа худалдаа наймаанай магазинууд бодхоогдожо байнхай. Мүн эндэ шэнэ ёһоор түхеэрэгдэһэн кафе нээгдэхээр хараалагдана. Эдэ бүхы барилганууд республикымнай 60 жэлэй ойдо сүм дүүргэгдэхээр түсэблэгдэнхэй. Эндэ мүнөө үедэ эртэ үглөөнһөө үдэшэ орой болотор халуун хүдэлмэриин хаһа огто замханагүй. Зарим гэрнүүдтэнь досоо талын хүдэлмэри түлэг ябуулагдажа эхилэнхэй. Одоол эндэ Елена Ваулина өөрынгөө нүхэдтэй хамта ехэл харюусалгатайгаар урдынхидаал адли үндэр бүтээсэтэйгээр ажаллажа, хүхюу зугаатай ябана.

Ив. ОЧОРОН.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Е. А. Ваулина (баруун гарһаа) өөрынгөө бригадир М. Н. Хлыстоватай ажал хэрэг тухайгаа хөөрэлдэжэ байна.
Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

ЗҮГЫН ТОҺОН ЭЛБЭГЖЭХЭ ГҮ?..

«Зүгын тоһо үйлэдбэрилгэ горитойгоор дээшэлүүлхэ, Промышленна гурнмаар зүгы үсхэбэрилдэг тусхай шэглэлтэй ажахынуудые байгуулалга үргэлжэлүүлхэ, буусa шадарай участогта зүгы үсхэбэрилгые хүгжөөлгэдэ ехэ анхаралаа хандуулха» гэжэ СССР-эй Эдеэ хоолой программа соо тэмдэглэгдэнхэй. Хүдөө ажахын һалбаринуудые саашадань улам хүгжөөхэ түүхэтэ шиидхэбэринүүдые абаһан КПСС-эй ЦК-гай майн (1982 он) Пленумэй боложо үнгэрһөөр тэбхэр нэгэ жэл үнгэржэ байна. Энэ хугасаа соо республика дотор зүгы үсхэбэрилгын ямараар хүгжэжэ байһан тухай, зүгын тоһон, воск хэр зэргэ абтана гээшэб гэһэн асуудалнуудаар республикын зүгышэдэй зүблөөн Улаан-Үдэдэ һаяхан үнгэргэгдөө. Эндэ республикын зүгы үсхэбэрилдэг ажахынуудай хүдэлмэришэд, мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэд хабаадалсаһан байша.

Буряадай зүгы үсхэбэрилдэг конторын начальник **Б. Б. Доржиев** «КПСС-эй ЦК-гай майн (1982 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын тула зүгы үсхэбэрилгые саашадань хүгжөөлгын хараа зорилгонууд ба зүгы үсхэбэрилгые хүгжөөлгын 1982 оной дүнгүүд» гэһэн элидхэл хэхэдээ, республикын зүгышэдэй үнгэрэгшэ жэлдэ туйлаһан амжалтанууд дээрэ тогтоһон байна. Жэшээлхэдэ, манай ажахынууд нёдондо гүрэндэ зүгын тоһо худалдаха түсэбөө 102 процент, воск тушааха даабаряа 112 процент дүүргэз. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй туршада республикын колхоз, совхозууд зүгын бүлэнүүдые 11 мянгада хүрэтэр олошоруулха түсэбтэй һаа, үнгэрэгшэ жэлэй октябриин 1-нэй байдалаар зүгын 9426 бүлэтэй байгаа. Республикын 70 ажахы үнгэрэгшэ жэлдэ 2373 центнер зүгын тоһо суглуулаа гэхэ гү, али 1135 центнер товарна тоһо үйлэдбэрилжэ, бэлэдхэлэй пунктнуудта тушаагаа. Энээниие нэгэ бүлэдэ тоолоходо дундa зэргээр 13,5 килограмм зүгын тоһон хүртэнэ. Энэ хадаа үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ 4,9 килограммаар дээшээ болоно. Иигэжэ бултадаа зүгы үсхэбэрилгэдэ онсо анхарал хандуулбал, ехэ ашаг олзотой байха һэн.

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй «Республикын колхоз болон совхозуудта зүгы үсхэбэрилгые хүгжөөхэ тухай» 1981 оной тогтоолой ёһоор Сэлэнгын районой XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоз, Бэшүүрэй районой «Еланский» колхоз болон Хёлгын совхоз, Хэжэнгын районой Хэжэнгын совхоз болон бусад ажахынууд зүгы үсхэбэрилжэ эхилээ гэжэ элидхэлшэ тэмдэглээ. Саашадаа ажахы бүхэнэй урда байгша табан жэл соо зүгын бүлэнүүдые 300—500 хүрэтэр олошоруулха зорилго табигдана. Энэ зорилго тиимэ хүшэршье һаа, бэелүүлжэ болохоор. Юуб гэхэдэ, республикын зарим ажахынууд энээнһээшье олон зүгы үсхэбэрилнэ. Тусхайлбал, Бэшүүрэй районой «Сибирь», Сэлэнгын районой Шасарганын совхозуудта зүгынүүдынь жэл бүри олон болоно. Эдэ ажахынууд тус тустаа зүгын 1000 бүлэтэй болонхой. Тэдэнэр жэл бүри хоёр зуу гаран зүгын шэнэ бүлэ абана. Нэрлэгдэгшэ хоёр совхоз жэл бүри зүгын 300—520 бүлэ колхоз болон совхозуудта, гүрэнэй эмхи зургаануудта, Монголой Арадай Республикада худалдана гэжэ элидхэлшэ тодорхойлбо.

Нёдондо жэлэй сагай уларил хүдөө ажахын хүгжэлтэдэ ехэ тааруу байһан тула ехэ үбһэн сабшагдаа, сенаж болон силос урдахи жэлэнхидэ орходоо ехээр дарагдаһан байна. Мүн зүгышэдшье ажалдаа эрхим амжалта туйлаа. Улаан-Үдын районой «Мартын 8» колхозой ахалагша зүгышэн Антонина Ивановна Шмагина зүгын 90 бүлэһөө 2980 килограмм гэхэ гү, али бүлэ бүриһөө 33,5 килограмм тоһо хүрнагаа. Хяагтын районой «Заря» колхозой зүгышэн Галим Рахматуллович Рахматуллин зүгын 113 бүлэһөө 3615 килограмм гэхэ гү, али бүлэ бүриһөө 32 килограмм, Бэшүүрэй районой «Сибирь» совхозой зүгышэн Федос Андреевич Осеев зүгын 134 бүлэһөө 4218 килограмм гэхэ гү, али бүлэ бүхэнһөө 30,7 килограмм тоһо суглуулаа. Эдэнэр 1982 оной социалис мүрысөөнэй дүнгөөр чемпионууд болобо гэжэ элидхэлшэ мэдүүлбэ.

Удаань элидхэлшэ энэ һалбариин дутуу дунданууд дээрэ тодорхойгоор тогтоо. Республикын зарим ажахынууд үнгэрэгшэ жэлдэ зүгынүүдээ нилээд үсөөрүүлээ, гарзада оруулаа. Илангаяа Загарайн районой «Дружба», Улаан-Үдын районой «Пригородный» совхозуудта, Яруунын районой «Дружба» колхоздо зүгын бүлэнүүд эрид үсөөрөө. Тиихэдэ Түнхэнэй районой «Сибиряк», Кабанскын районой Оймморой совхозой зүгынүүд һүүлэй жэлнүүдтэ олоор үхэһэн байна. Ямар шалтагаанһаа иимэ ехэ гарза гарааб гэхэдэ, зүгынүүдээ үбэлэй сагта белогтой тэжээлээр хүсэд хангаагүй, варроатоз үбшэнһөө һэргылжэ абаржа шадаагүй байха юм. Мүн тиихэдэ үбэлдөө хооллохо тоһоноойнь орондо саахар ехээр үгэжэрхихэ гэхэ мэтэ хайхарамжагүй хандалгаһаа дурсагдагша ажахынуудта зүгынүүд олоороо үбшэлжэ, гарзалһан байна. Эдэ дутагдалнуудые түргэн усадхаха талаар тодорхой хэмжээ ябуулгануудые абаха хэрэгтэ элидхэлшэ гол анхаралаа хандуулаа.

Саашадаа республикын колхоз болон совхозуудта энэ һалбарида үйлэдбэриин һайн үндэһэ һуури байгуулха, зүгынүүдэй үбэлжэхэ зохид байрануудые бариха, энэ һалбариие промышленна үндэһэ һуури дээрэ гаргаха, зүгышэдэй ажалые бригадна аргаар эмхидхэхэ, тэдэнэй ажалай түлөөһые гуримшуулха тухай тодорхойгоор тогтожо хэлээ.

Зүгы үсхэбэрилгэдэ ажаллаха мэргэжэлтэдые һурган бэлдэхэ гээшэ тон шухала хэрэг гэжэ элидхэлшэ мэдүүлнэ. Элдэбын ябууд хүниие зүгышэнөөр саг зуурашье томилжо болохогүй. Тиимэһээ Буряадай зүгы үсхэбэрилдэг конторын мэргэжэлтэд энэ асуудалда онсо анхарал хандуулха ёһотой. Шэнэ зүгышэдые бэлдэлгын 2 һарын курса хүдөө ажахын хүтэлбэрилхы кадрнуудай һургуулиин дэргэдэ 1964 онһоо үнгэргэгдэдэг. Тэрэниие дүүргэһэн 370 зүгышэнэй 70 процентнь зүгышэнөөр мүнөө хүдэлдэг.

Зүгын һайн шанартай тоһо, воск ехээр абахын түлэ гэршүүхэ, донник, фацели ехээр тариха, ургуулха хэрэгтэй. Тиихэдэ зэр зэмсэгээр, зүгын гэрээр, тоһоной амбартаар, үүрээр болон бусад хэрэгсэлнүүдээр олон ажахынууд гүйсэд хангаданагүй.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй гурбадахи жэлдэ Буряадай АССР-эй 60 жэлэй ойдо зорюулһан социалис мүрысөөндэ республикын зүгышэд сүм оролсожо, зүгын бүлэнүүдые 11 мянгада хүрэтэр олошоруулха, 1500 центнер тоһо, 70 центнер воск үйлэдбэрилхэ даабаритай гээд элидхэлэй түгэсхэлдэ хэлэгдээ.

Удаань республикын ветеринарна лабораториин таһагые даагша **И. А. Русанов,** «Зүгын үбшэнгүүдтэй тэмсэхэ зорилгонууд тухай» гэһэн нэмэлтэ элидхэл хэһэн байна. Һүүлэй үедэ республика доторнай зүгын варроатоз үбшэн ехэ дэлгэрэнгы болоо гэжэ тэрэ тэмдэглээ. Тиимэһээ энээ-

Совет орон дотор

АГААРАЙ ШЭНЭ ЗАМ

ХАБАРОВСК. Алас-Дурнын авиаторнууд бүхы орон дээгүүрээ шахуу зогсолтогүйгөөр ниидэг болобо. ИЛ-62М түхэлэй пассажирска лайнер Хабаровск-Симферополь гэһэн замаар һаяхан түрүүшынхеэ ниидээ. Амарай эрьенүүдһээ Крым хүрэтэр 7 мянган 500 километр зайе тэрэ 9 час соо гаталаа юм. Мүнөө хүнүүд урдынхиһаа нилээд бага саг харгыдаа гаргадаг болобо.

— Амаралтаяа Хара далайн эрьедэ үнгэргэхые шиидэһэн алас-дурнынхидта шэнэ рейс илангаяа зохид юм, — гээд граждан авиациин Алас-Дурнын управлениин албанай начальник В. Добровольский мэдээсээ. Мүнөө үедэ ИЛ-62 ба ТУ-154 түхэлэй тааруу зохид агаарай лайнернууд гол түлэб ниидэнэ. Москва, Ленинград, Киев, Минеральные воды хүрэтэр эндэһээ самоледууд зогсолтогүйгөөр ниидэдэг байна.

ВЫСТАВКЭ НЭЭГДЭЭ

МОСКВА. Уран зураашадай түбэй байшангай залнуудта һая нээгдэһэн выставкэ Алтайн хизаарай гоё һайхан байгаали болон баялигууд тухай, хүдөөгэй ажалшадай алдарта туйлалтанууд тухай харуулаа. Москвагай болон Сибириин уран бэлигтэнэй 500 гаран зураг, графическа болон скульптурна зохёолнууд эндэ табигданхай.

— Уран зураашад болон ажалша коллективүүдэй зохёохы харилсаа холбооной үрэ түгэс дүнгүүдые выставкэ гэршэлэн харуулна, — гээд СССР-эй Уран зураашадай холбооной правлениин секретарь Е. Зверьков хэлээ. — Эндэ харуулагдажа байһан бүтээлнүүд предприятинуудай болон эмхи зургаануудтай баталагдаһан хэлсээнүүдэй үндэһөөр байгуулагданхай. Выставкын хаагдахада, тэдэнэр Алтайн хизаарай ажалшадта бусаагдажа, Соёлой ордонгуудые, клубуудые, хүдөө ажахын болон промышленна предприятинуудай улаан булангуудые шэмэглэн гоёохо юм. Выставкын онсо илгаань гэбэл, зохёохы ажалтай залуушуул тэрээндэ олоороо хабаадалсаһан байна.

А. Н. ОСТРОВСКИИН ДРАМАТУРГИИН ФЕСТИВАЛЬ

КОСТРОМА. Ородой агуу ехэ драматургын дурасхаалда зорюулагдажа, эндэ нээгдэһэн фестивальда Россин Федерациин, найман театр А. Н. Островскиин пьесэнүүдээр зүжэгүүдые харуулха байна.

Арбан жэлэй саада тээ, Островскиин түрэһөөр 150 жэлэй ойн баярые тэмдэглэжэ байха үедэ театрай энэ һайндэрэй заншал мүндэлһэн юм. Республиканска конкурсхаралгада шэлэгдэһэн эрхим бүтээлнүүд фестивалиин түгэсхэлэй декадада харуулагдана. Эндэ дүтэ шадархи Щелыково гэжэ тосхондо драматург эрхим бүтээлнүүдээ бэшэһэн намтартай.

Москвагай Бага ба М. Н. Ермоловагай нэрэмжэтэ, Ленинградай Ехэ драмын театрнуудай коллективүүдтэй зэргэлээд Воронежой, Калининай, Свердловскын, Коми-Пермяцка автономито округой артистнууд эндэхи сценэ дээрэ зүжэгүүдээ харуулха юм. Ондо ондоо сагта драматургын бүхы 47 зүжэгые ендэр дээрээ табиһан Костромагай театр декадые нээгээ.

А. Н. Островскиин бүтээлнүүдые табиха мүнөөнэй асуудалнуудаар түгэсхэлэй научно-практическа конференци фестивалиин үедэ болохо юм.

ЛЕНИНСКЭ ХҮГЖЭЛТЭ

УЛЬЯНОВСК. В. И. Ленинэй түрэһөөр 113 жэлэй ойдо зорюулагдаһан заншалта хүгжэмтэ фестивалиин аялга дуунууд Волго дээгүүр зэдэлнэ. Ленинскэ мемориалай ехэ залда симфоническа хүгжэмэй концертээр тэрэ нээгдээ юм.

Ленинскэ фестиваль ороной хүгжэмтэ ажабайдалда ехэ үйлэ хэрэг болодог. 3 мянган гүйсэдхэгшэ тэрээндэ хабаадана. Хоёр долоон хоногой туршада областиин хото городуудта, һуурин тосхонуудта 100-һаа дээшэ концерт харуулха.

Мэдээжэ хүгжэмшэд, композиторнууд, дуушадай авторска үдэшэнүүд үнгэргэгдэхэ. Эдэ үдэрнүүдтэ нютагай филармониин артистнар промышленна предприятинуудаар, хүдэлмэришэдэй хамтын байрануудаар, ба-

Азербайджанай ССР. Уренгой—Ужгород гэжэ газопроводто, ороной элдэ хүсэнэй олон барилгануудта Баку хотодохи хуурай трансформаторнуудые бүтээдэг заводой продукци хэрэглэгдэдэг юм. Тэрэнэй 70 шахуу процентнь Гүрэнэй шанарай тэмдэгээр сэгнэгдэнхэй.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хэрэглэгшэдтэ эльгээгдэхээр бэлэн болоһон трансформаторнууд.

ТАСС-ай фотохронико.

ЖЭГҮҮРТЭ САГ, ТОГТОД ГЫШ!..

Ураалай бэлигтэ поэт Елена Евгеньевна ХОРИНСКАЯТАЙ поэт, кинорежиссер Барас ХАЛЗАНОВ манай редакциин даабаряар уулзажа, хөөрэлдэһэн байгаа. Е. Е. Хоринская буряад орондо түрэһэн юм. Уран зохёол руу түрүүшынгээ алхамые эндэ хэһэн намтартай. СССР-эй Уран зохёолшодой холбооной 1934 ондо болоһон нэгэдэхи съездэ республикымнай уран зохёолшодой үмэнэһөө хабаадалсаһан. Мүнөө тэрэ хөөрэлдөөень уншагшадай анхаралда дурадханабди.

— [Еле]на Евгеньевна, 30-аад [оной] Совет Буряад ороной [...]он тухай хөөрэлдөө-[...] урид оор ту-[...] үгэ хэлыт гэхэ [...]һай түрэһэн нютаг [...]орондо ха юм даа..

— [...] даа. Өөрынгөө ту-[...]гта, сэдьхэлдэм ду-[...] орондоо урданай-[...]ратай зандааб. Үни [...]ндэһээ гараһаншье [...] түрүүшын дуран [...]ээ үлэдэг гээшэ [...]. Сэдьхэл соош ото [...]

[...]ар һууринда түрэһэн-[...] байхадамни, тэн-[...] байгаабди. Гэбэ-[...] Бэшүүр олон зон-[...]гэрээбэн гээшэ һэн [...]нжэр һанадагби.. [...] Үдын Байшанда [...] Улаан-Үдэдэ) ерээ-[...] түрэжэ ерэһэн [...] үдэртэйм [...]-табатай болоһон бай-[...] дээрэ хүн боло-[...] табан наһаяа [...] һэн бэзээб даа. [...] ехэ болгодоо. [...] хүдэлмэришэн бай-[...]нодорожно район-[...] холо бэшэ һуу-[...] Саг зуурын бол-[...]баригдаһан модон [...] байхэбди. Эсэгэм [...] һэн, тиимэһээ [...] холо бэшэ [...] замай һургуули-[...], юһэн жэлэй [...] дүүргэдхөөб. Хо-[...] һургуули һэн. Ба-[...] холо бэшэ оршодог [1]925 ондо һургууляа [...]

[...] гашуудалта хүн-[...]лтандамнай тудалдаа [...] Ильич Ленин на-[...] һэн. Үзэг бэ-[...] ябадалые усад-[...]алмтай, болбосорол-[...]е Владимир Ильич [...] байгаа бшуу даа. [...] дүүргэхын, [...] мэдэхэгүй ябада-[...] түлөө, хүнүү-[...]соронгы байдалтай [...] түлөө тэмсэлдэ бэеэ [...] хабаадахаһаа ондоо [...] үеын залуушуул-[...]. Тиигээд лэ һур-[...]һэр лэ хүдөө [...]

[...] байгаа ха юм-[...] үхибүүн ябаат. [...] гараха гэжэ ган-[...] лэ ябашоо һэн

[...] һургуулияа дүүр-[...] Нээрээшье, би [...]16-тай ябааб. Дээдэ [...] орожо, түргөөр [...] болжо, бэеэ дааһан [...] гэжэ бодожо яба-[...] басагад шэнги [...] һураха дура-[...] һэн бэзээб. Тии-[...] һургуулиингаа зүүр-[...] дээдэ һургуулида [...] кандидадаар дэбэ-[...] байгааб. Гэбэшье [...] гараа һэм... 16-тай-[...] наһатанай һургуулиие [...] бэлэйб. Тиимэ [...] юм даа. Ту-[...] волостьдо хоёр [...] хүдэлөөб, удаань [...] бүри дүтэ. Сэ-[...] бэедэ хүдэлөөб. [...] гэжэ деревни бай-[...], Бишыхуу-уун даа. [...] мэдэхэгүй ябада-лые усадхаха гэжэ ямаршье газарта ерэхэдээ, тон түрүүн суглаа хэдэг һэм. Хаанашье хүнүүд намда иигэжэ мэдүүлхэ: эдэ бүгэдэ һайн гээшэ, бидэ һайшаанабди, зүгөөр бидэшни наһаяа дууһажа байһан зон ха юмбибди даа, магад энэ хэбэрээрэ ябаад лэ үнгэрхэ ааламди, ном үзэһэнэй хэрэгтэй юм гү, харин ши, Евгеньевна, үхибүүхэдыемнай һургаха байгааш. Юундэ тиигэжэ хэлэдэг байгааб гэхэдэ, тэдэ һууринуудта һургуули байгаагүй. Тиимэһээ тэдэнэй хэлээшые буруушаажа, тэдэндэ арсаха зүрхэн намда үгы һэн бэзэ. Тиигээд лэ тэдэ үхибүүхэдыень шадалаараа һургажа орохоб даа. Ехэ наһатанда ном заахын тула үгтэһэн гэр соогоо үдэртөө үхибүүдые һургаад, үдэшэндөө эхэ, эсэгэдэнь ном заахаб. Тэрэ бүхы хэрэгни хүнгэн бэшэ һэн бэзэ. Дүршэлгүйдэхэб даа, мэдэхэшье юумэ ахирхан байха, юрэдөө, хүндэшэг лэ һэн.

Үшөө һургуулида һуража ябахадаа, шүлэг бэшэжэ эхилээб. Һургуулида ханын һонин гаргагдаха, «аман журнал» эмхидхэгдэхэ. Тэрэ үедэ шүлэгүүдые яһала олоор бэшэгшэ һэм. Шүлэгүүдшье гэжэ даа, үхибүүнэй ормоглоһон юумэнүүд байгаа гүбэ. Харин хүдөөдэ ажаллажа байхадаш, шүлэг бэшэхэ сүлөө хаанаһаа олдохо бэлэй. Бүхы сагни хүдэлмэридөө һалаха. Үшөө үхибүүдые һургадаг болоходоо, бүришье сүлөөгүй болгодоо һэб даа. Тиигээд 1927 ондо Хориин аймагта ошооб. Хасууртада һургуулиин багшаар эльгээгдээб. Хасуурта гэшэ минии наһанай эгээл һайхан саг. Түрэл һайхан Хасууртамни!.. Тэрээхэн нютагые сэдьхэлдээ дулааханаар һанажа ябадагби. Тэрээхэн хасуурин түжэе, тэрэнгээр бүрхөөгдэһэн налуу хадануудые! Ямар һайхан оэлэй!.. Би тэндэ хэдэн жэл ажаллааб. Түрүүн хоёрдохи багшаар, һүүлээрнь Хасууртын һургуулиие даагшаар томилогдооб. Хожомынь Үнэгэтэйдэ хүдэлһэн байхаб. Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, Хасуурта, Үнэгэтэй—тэдэ деревнинүүд наһанаймни эгээл һайхан үе сагуудтай холбоотой юм, тиимэһээ сэдьхэлдэм мартагдашагүйгөөр хадуурганхай. Тэдэн тухай шүлэгүүдшье бэшэгдэһэн байха. Хожомынь бэшэгдэһэн иимэ мүрнүүдые һананаб:

Как поживает моя Хасурта,
Хлебосольный мой Унэгэтэй!

Тэндэхи хүнүүдые, намда ном заалгаһан үхибүүдые, гоё һайхан байгаалиие—тэндэхи юумые би хуу һанажа ябадагби.

Тон орёо, хатуу шэрүүн, баатарлиг үе сагта, хуушан юумые һандаргажа, шэнэ байдалда шэлжэн орожо байһан үе сагта би Үнэгэтэйдэ хүдэлөөб. Үзэгдөөгүй үе саг байгаа бшуу даа. Бүхы юумэн бэлээр бүтэдэггүй байгаа. Хулаагуудтай боложо байһан хурса тэмсэл тухай, хамтын ажал байгуулжа байһан үе саг тухай би хэлэнэб. Хэнэйшье мэдэһээр, багшанар хододоо түрүү зэргэдэ ябадаг байгаа ха юм. Багшанарта хүшэр һэн даа. Юундэб гэхэдэ, өөрынгөө хүдэлмэриин хажуугаар ниитын аргагүй ехэ хүдэлмэри ябуулдаг байгаабди. Тэрэ үе сагта бүришье ехээр. Үнэгэтэйдэ тон орёо байдал тудалдаа. Эбсэшэгүй тэмсэл боложо байгаа. Хамаг юумэн асари ажалай хүсөөр, тэмсэлэй, адхарһан шуһанай хүсөөр түйлагдадаг һэн. Тэрэ үеын хүнүүд ямар гэшэ һэм?! Тэдэ бүхы юумэн минии сэдьхэлые доһолгожо, дахин шүлэгүүд бэшэгдэдэг болобо. Бэшэнгүй яахабши? Шэнэ байдалай түлөө, хилээмэнэй түлөө, түрүүшын колхозуудай түлөө тэмсэлэй боложо байхада, һанаа амархан хараһа байхын аргагүй байгаал. Үүр хираалтар шаг шууятай суглаанууд болохо, һүниндөө дежурлаха саг болохо, түрүүшын коммуна эмхидхэгдэхэ. Би бултэнтэй хамта тэдэ бүхы үйлэ хэрэгүүдтэ эдэбхитэйгээр хабаадахаб. Тиигээд лэ шүлэгүүд «адхаржа» эхилээ.. Эрхүүдэ хэблэгдэһэн түрүүшымни нимгэхэн ном «За центнеры» гэжэ нэрлэгдээ һэн. Таряанай түлөө гэһэн удхатай һааб даа. Улаитараа халаагдаһан түмэр шэнги хурса тэмсэлые харуулха гэжэ оролдогдоо һэн бэзэ. Бүри хожомынь Ураалда байхадаа, Павлик Морозов тухай поэмэ бэшээ бэлэйб. Харин Үнэгэтэйдэ байхадамни, Коля Стрельцов гэжэ комсомолец хүбүүе һургуули соо байхадань буудажа алаһан юм. Багшанарыешье буудадаг байгаа даа. Эдэ бүхы орёо үйлэ хэрэгүүд шүлэгүүд соомни мүр сераа үлөөдэг һэн бэзэ.

— 1930 ондо танай түрүүшын шүлэгүүд «Маша-колхозница» гэһэн һуюса гар табилгатайгаар гаража эхилһэн байдаг.

— Тиигээл даа.. Муухан шүлэгүүд һааб даа, рифмэлэгдэһэн прозо шэнги. Шүлэгүүд бэшэ, харин рифмэлэгдэһэн партийна уряа лозунгнууд һэн гэхэдэ болохо. Сэб сэхэ хэлэгдэһэн, плакатна шүлэгүүд. Тэдэ ямаршье һаа, тэрэ үедөө хэрэгтэй байгаа. Һулаханууд, гэнэхэнүүд мүрнүүд соо шэнэ байдалда этигэһэн этигэл билтардаг һэн ааб даа. Тиимэһээ тэдэнииемни тоолилдог байгаа бэзэ. Һулахануудшье һаа, ажабайдалай амисхалтай шүлэгүүдые хүнүүд дуратайгаар уншадаг байгаа ёһотой. Түрүүшын тракторай ерэхэдэ, Үнэгэтэйдэ хүрөөдүй, бүри холо ябахадань, гүйлдэжэ угтаһанаа һанадагби. Тэрэмнай хүлеэгдээгүй һонин ушар, гайхалтай машина байгаа бшуу. Замбуулинай онгосын манай эндэ буугаа һаа, бидэ тиимээр угтаха байгаа ёһотойбди. Тиигээд лэ «Түрүүшын трактор», «Эдлжээтэ зорилго», «Хабарай тарилга», «Таряа тушаалга» гэхэ мэтэ шүлэгүүд лэ түрэдэг һааб даа.

Тэрэ үедэ «Бурят-Монгольская правда» газетын редактор байһан Иван Алексеевич Искра тухай хэдэн үгэ хэлэхэ һанаатайб. Үнэгэтэйдэ байхадамни, газетэдэ шүлэгүүдни гараа. Ута амаралтын болоходо, Улаан-Үдэ ошохо гэжэ шиидэбэб. Редакци ошобо гээшэб. Редакциин байшанда дүтэлһэнһөө хойшо айжа, һанаагаа зобожо ябаа һэнби. Юундэб гэхэдэ, ороходомни, буурал толгойтой, сухалтай редактор угтаха, намайе шэрүүнээр, уурлайтайгаар хараха гэжэ һанахадаа, досоогоо эртээнһээ шэшэржэ ябаа һэн бэзээб. Орон гэһэймни, энеэбхилһэн һайн шарайтай, зүнай гоё самсатай залуу хүн столой саана һуужа байгаад, намайе гайхуулаашье, баярлуулаашье. Тэрэмнай редактор Иван Алексеевич Искра байшоо. Нүхэр Искра хадаа Буряад орондо, Зүүн Сибирьтэ литературна хүдэлөө эмхидхэгшэдэй нэгэн байгаа юм. Һүүлдэнь Эрхүүдэ РАПП-ые эмхидхэһэн, партийна хүдэлмэридэ ясаһан байха. Минии литературада орохо хэрэгтэ намда туһалһан хүн гээшэ. Түрүүшымни ном тэрэнэй туһаламжаар Эрхүүдэ гараһан юм. Тиимэһээ би тэрэ хүниие дулаахана̄ар һанажа ябадагби.

...Би муухан шүлэгүүдээ бэшэһэн зандаал байгааб. Шүлэгүүдни газетэдэ гаража байгаа. Тэрээшье юунһээ дутана гэжэ би ойлгодог һэнгүй. Нэгэл газартаа ябажал байһаншуу, ургалташье үгы. Тиигээд шүлэг бэшэхээ болёод лэ, гансал багшалалгынгаа хүдэлмэридэ шунашабаб. Гэнтэ Улаан-Үдэ ошохыемни дуудаба гээшэ. Тэрэ саарһан хадаа Буряадай уран зохёолшодой түрүүшын съездэдэ уриһан урилга байгаа. Энэ уряалаар зоригжонхой, дахин шүлэгүүдээ бэшэжэ эхилбэб.

«Республикын хабар» гэжэ түрүүшын альманах гараба. Нэрэнь олон удхатай. Тэрэмнай поэзиин хабарые харуулһан байна бшуу. Тэрэ альманах соо «Ланда» гэжэ минии поэмэ оруулгадаа һэн. Тэрэ поэмэ хадаа эхэнэр темэдэ ороһон түрүүшымни зүргэ болоно. Эдэ бүхы ушар 1934 ондо болоо һэн. Буряадай уран зохёолшодой түрүүшын съезд баяр баясхаланга оршон байдалда үнгэрөө. Залуухан ябаһан намайе уриһандань би баярлааб. Уран зохёолшодой бүхэсоюзна түрүүшын съездын делегадуудай тоодо намайе оруулһаниинь бүришье хүлеэгдээгүй ушар байгаа.

— Тэрээхэн үдэр тухайдаа дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгыт даа. Республикын уран зохёолшодой делегациин бүридэлдэ орожо, Москва ошоһон тухайдаа. Үшөө хэд делегациин бүридэлдэ ороо һэн хаб?

— Дэлгэрэнгыгээр хөөрэхэдэ болохо даа. Юундэб гэхэдэ, наһанаймни эгээл һайхан хуудаһан гэхэдэ болохо. Хэдэн арбаад жэлэй үнгэрөөшье һаа, Улаан-Үдэһөө гараһанаа тон элеэр һанадагби. Манай делегациин бүридэлдэ хэд ороо һэм бэ гэжэ гү: Ахамад поэт Петр Никифорович Дамбиновые (Солоонэ Туя) эгээл түрүүн нэрлэлтэй. Энэ хүниие би һайн һанадагби. Гэр бүлэтэйнь би нүхэсэдэг байгааб. Залуу шүүмжэлэгшэ Санжи Ширабон оролсоо һэн, Ухаатай, угаа даруу, эрдэмтэй хүбүүн бэлэй. Шүүмжэлхы олон статья, номуудта оршолнуудые бэшэдэг байгаа. Залуу, хүхюун Данри Хилтухин мантай ябаа. Бидэ яһала нүхэсэдэг һэмди. Хани нүхэсэлнай тэрэнэй наһа баратар үргэлжэлөө, СССР-эй Уран зохёолшодой холбооной ойн баярай пленум дээрэ 1974 ондо сугтаа байгаабди. Зэргэлээд һуугаабди. Москва соогуур хамта ябаабди. СССР-эй Уран зохёолшодой холбооной байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойн алтан һайндэртэ ерэхэбди гэжэ хөөрэлдөө бэлэйбди. Зүгөөр Данри наһа барашоо даа. Би ехээр шаналааб.

(Үгэсхэлынь хожом гараха).

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

УКАЗ

«БУРЯАДАЙ АССР-эй ЗАГАҺАНАЙ АЖАХЫН ГАБЬЯАТА ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭ» ГЭҺЭН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ БИИ БОЛГОХО ТУХАЙ

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум ингэжэ тогтооно:

1. «Буряадай АССР-эй загаһанай ажахын габьяата хүдэлмэрилэгшэ» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ бии болгохо.

2. «Буряадай АССР-эй загаһанай ажахын габьяата хүдэлмэрилэгшэ» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ тухай Дүрим баталха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан
1983 оной апрелиин 6.

ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ТУХАЙ ДҮРИМ

1. Загаһа олзоборилгын тамардаг суднануудай болон загаһа олзоборилдог колхозуудай болон загаһанай промышленностиин флодой суднануудай 5 жэлһээ бага бэшэ стажтай хүдэлмэрилэгшэдтэ, загаһа болбосоруулдаг эрье шадархи предприятинуудай, загаһанай ажахын, загаһа олзоборилдог колхозуудай, эд хэрэглэгшэдэй кооперациин 10 жэлһээ бага бэшэ стажтай хүдэлмэришэдтэ, колхознигуудта, инженерно-техническэ болон научна хүдэлмэрилэгшэдтэ, албахаагшадта, загаһа олзоборилхо, продукци гаргаха, ассортиментыень үргэдхэхэ, шанарыень һайжаруулха, олзоборилгын шэнэ районуудые нээһэн, шэнэ техникэ болон түрүү технологи нэбтэрүүлхэ, ажалай бүтээсэ болон үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ, научна шэнжэлэлгэнүүдые хүгжөөхэ ба кадрнуудые бэлдэхэ талаар түсэбүүд болон социалис уялганuудые дүүргэлтэдэ онсо шалгарһан ба загаһанай ажахые хүгжөөлгэдэ ехэ габьяатай хүнүүдтэ «Буряадай АССР-эй загаһанай ажахын габьяата хүдэлмэрилэгшэ» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдохо.

«Буряадай АССР-эй габьяата загаһа үсхөөрилэгшэ» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэтэй хүнүүд «Буряадай АССР-эй загаһанай ажахын габьяата хүдэлмэрилэгшэ» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдохоор зүүршэлагдаха ёһогүй.

2. Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум «Байкалрыбпром», «Байкалрыбвод», «Байкалрыбколхозсоюз», «Востсиб НИИ проект», «Бурятрыба» управленинүүдэй дурадхалаар «Буряадай АССР-эй загаһанай ажахын габьяата хүдэлмэрилэгшэ» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдодог байха. Профсоюзай комитедэй тобшолол энэ дурадхалдань хабсаргагдаһан байха ёһотой.

3. Хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэхөөр зүүршэлагдаһан нюур ажалша коллектив соогоо предприятиин, нэгэдэлэй, эмхи зургаанай, организациин захиргаан (колхозууд болон эд хэрэглэгшэдэй кооперацинуудта — правленинүүд) партийна ба профсоюзай организацинуудтай хамта, ехэнхидээ, дээдын организациинуудай урда «Буряадай АССР-эй загаһанай ажахын габьяата хүдэлмэрилэгшэ» гэһэн нэрэ зэргэ олгохо тухай зүүршэлгэ хэдэг.

Арадай депутадуудай районно, городской, городой районно Соведүүдэй гүйсэдкомүүд энэ нэмэ зүүршэлгэ хэргэжэ болохо байна.

Хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо тухай зүүршэлгануудые арадай депутадуудай районно, городской, городой районно Соведүүдэй гүйсэдкомүүд Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ эльгээдэг байха.

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо тухай дурадхал Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ оруулдаг.

4. «Буряадай АССР-эй загаһанай ажахын габьяата хүдэлмэрилэгшэ» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн хүнүүдтэ Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй грамота, «Буряадай АССР-эй загаһанай ажахын габьяата хүдэлмэрилэгшэ» гэһэн үнэмшэлгэ барюулагдадаг.

5. «Буряадай АССР-эй загаһанай ажахын габьяата хүдэлмэрилэгшэ» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргые гансал Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум болюулжа шадаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

ТАНИИЕ ЯМАРААР ХАНГАНАБ

ЭРХИМ БРИГАДА

Оёдолой үйлэдбэриин нэгэдэлэй Бэшүүрэй филиалай хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын бригада коллектив доторoo эрхим гэжэ тоологдодог юм. Энэ бригадые К. К. Захожих олон жэлэй туршада амжалтатайгаар хүтэлбэрилжэ байна. Комсомол-залуушуулһаа бүридэһэн энэ бригадынхид эхэнэрнүүдэй хубсаһа оёдог. Багахан коллективэй гэшүүн бүхэн өөр өөрынгөө мэргэжэлээр ажаллахаһаа гадна, үшөө 2—3 мэргэжэл шудалдаг юм.

Энэ бригадада дүршэлтэй бэрхэ оёдолшод олон юм. Людмила Пантелеева, Ольга Иванова гэгшэд тэдэнэй тоодо оролсоно. Эдэнэр 3—4 жэлэй туршада эндэ ажаллажа олоһон дүй дүршэлөө залуушуулда хубаалдажа, тэдэниие һурган хүмүүжүүлхэ талаар ехэ хүдэлмэри үнгэргэнэ. Татьяна Перевалова мүн лэ эрхим оёдолшон гэгдэдэг юм. Тиихэдэ энэ коллективые хүтэлбэрилэгшэ, бригадир Ксения Куприяновна ательедэ арбадахи жэлээ ажаллана. Тэрэ хамта ажалладаг нүхэдэйнгөө дунда хүндэтэй болонхой.

Ксения Куприяновнагай оёдолшодоороо ямар нэгэн асуудал зүбшэн хэлсэжэ гү, али тэдэнэйнгээ ойлгоо, мэдээгүй юумыень заажа байхыень энэ бригада ерэхэ бүхэндөө обёоржо, тэрэнэй эсэшэ сусашагүй ажалыень үндэрөөр сэгнэхэ хүсэл түрэдэг.

В. ИЛЬИН.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ (баруунгарһаа): К. К. Захожих бригадынхидаараа.

В. БОРИСОВАЙ фото.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДААР

ХАРЮУСАЛГАТАЙ ЗОРИЛГОНУУД

БЕРЛИН. ГДР-эй урдахи округуудай таряашадай удаа хойто районуудай хүдөө ажахын үйлэдбэриин кооперативуудай ажалшад хабарай тарилгын хүдэлмэрээ эхилбэ. Тэдэнэр таряалан дээрэ үтэгжүүлгэ гаргана, эртын ургамалнуудые тарина. 250 мянган гектарһаа дээшэ талмай дээрэ минеральна үтэгжүүлгэ тараагдаа.

Мүнөө жэлдэ республикын таряашад - кооператорнуудай урда харюусалгатай зорилгонууд табигдана. 608 мянган гектарта хабарай ороохото ургамалнууд, 498 мянган гектарта хартаабха, 250 мянган гектарта саахарай свекло ба 62 мянган гектарта овощ таригдаха болоно.

Мүнөө жэлэй программые амжалтатайгаар бэелүүлхын тула ГДР-эй таряашад бүхы хүсэ шадалаа элсүүлэн хүдэлнэ. Тус программаар 10,3 миллион тонно ороохо суглуулхаар хараалагданхай.

ХАМТЫН ХҮСЭЛЭЛ ОРОЛДОЛГОНУУДААР

БЕЛГРАД. Совет ба югослав эрдэмтэдэй хамтын хүсэлэл оролдолгонуудаар гурбадахи үеын промышленна рободууд байгуулагдана. Эдэ машинанууд электронно «ухаан тархитай» байха.

Байгша оной эхеэр гар табигдаһан хэлсээнэй ёһоор, иимэ рободуудые зохёожо бүтээлгэ робототехникын талаар хоёр ороной мэргэжэлтэдэй бэелүүлдэг харилсаа холбооной үшөө нэгэ шухала шатань болоно.

СССР-эй болон СФРЮ-гэй мэргэжэлтэд эгээл элдэб янзын палбаринуудаар 100 гаран асуудал шиидхэнэ. Программа хүтэлбэрилгэтэй металл отолдог шэнэ станогууд, элшэ хүсэндэ, химидэ, хэлхээ холбоондо, биологи болон медицинэдэ хэрэглэгдэхэ тоолон тодорхойлхо комплекс хамтын хүсэлэл оролдолгонуудаар байгуулагдаа. Атомна физикын, астрономиин, геологиин талаар хоёр ороной эрдэмтэд эдэбхитэйгээр хүдэлнэ.

АРАД ЗОНОЙ АША ТУҺАДА

ГАВАНА. Кубын 1983 оной национальна бюджедтэ арадай һуудал байдалые һайжаруулха зорилгоор социально-экономическа программа бэелүүлгэдэ һомололго эрид дээшэлүүлэгдэхээр хараалагдана гээд республикын финансын гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ Франсиско Гарсиа Вальс журналистнуудта мэдүүлээ.

Мүнөө жэлдэ гэр байра барилгада, заһабарилгада зорюулагдадаг жаса 6 процентээр, һуралсалда ба элүүрые хамгаалгада элсүүлэгдэхэ гаргаша дунда зэргээр 3 процентээр, харин эрдэм ухаанда, соёл болон спортдо һомологдоһон гаргаша хоёр процентээр дээшэлхэ юм.

Кубын гадаадада худалдадаг гол продукт—дэлхэйн дэлгүүр дээрэ саахарай үнэ сэнгэй бууража, США-гай зүгһөө Кубые гансаардуулан хашажа байха үедэ иимэ һайн үрэ дүнгүүд түйлагдаа гэжэ Ф. Гарсиа Вальс онсолон тэмдэглэбэ.

(ТАСС).

ТАСС • АПН

ХИЛЫН СААНАҺАА

ВСМ-эй ШИИДХЭБЭРЕЭР

[...] найрамдалые, уласхоо-[...] аюулгүй байдалые [...]лүүлхэ, американ дайн [...]дэгшэдэн үүдхэжэ бай-[...] ядерна дайнай аюулые [...]лан сараха, элдэб оро-[...] арадуудай хоорондо-[...] барисаае, харилсаа [...] хүгжөөхэ гэһэн гол [...]лгогой Азиин недели [...] найрамдалай Бүхэдэлхэйн [...] шиидхэбэреэр эдэ [...]ндтэ үнгэргэгдэжэ бай-[...] Азиин оронуудай оло-[...] Индиин океан болон [...] тохойдо байлгаг-[...] американ сэрэгүүдые [...] түлөө эрид шангаар [...], Вашингтоной тухи-[...], дэмжэлгээр бэеэ даа-[...]далтай Ливанда эсэр-[...] муухай ябуулга [...], араб арадуудта зүрюу [...] гэмтэ хэрэгүүдые үүд-[...] байһан Израилиин сэ-[...]дые шоо үзэнэ, шоб-[...]рана.

[...]. Индиин океан дээ-[...] американ сэрэгүүдэй улам [...]гдэжэ байһан ушар [...], Азиин бусад оро-[...] хүн зоной һанааень [...], дурыень гутаана гэ-[...] хоногтоо нэгэ удаа [...] «Линк» журнал бэ-[...] «Хизаарлагдаһан» [...] дайнай бузагай муу-[...]сценариие зохёохын ту-[...] Пентагоной стратегүүд [...] энэ райондо үшөө [...] сэрэгэй ябуулга үүдхэ-[...] хараална гэжэ журнал тэмдэглэнэ.

Индиин океанда американ дайн жүрөөдэгшэдэй харата ябуулгануудаа улам эдэбхижүүлжэ байһан ушарынь Азиин гүрэнүүдэй һанаа зобооно гэжэ журнал бэшэнэ.

КОЛОМБО. Диего-Гарсия арал дээрэхи американ сэрэгэй бааза усадхаха, тэрэниие Маврикий гүрэндэ дамжуулан бусааха, США-гай түбэй командованиие (Сентком) тарааха, Индиин океан тушаа уласхоорондын конференци дары түргөөр зарлаха эрилтэ Шри Ланкагай эб найрамдалай түлөө тэмсэлшэд табина гэжэ Шри Ланкагай Эб найрамдалай Соведэй генеральна секретарь Л. Арияванса ТАСС-ай корреспондентдэ мэдүүлбэ.

Эб найрамдалай ба аюулгүй байдалай түлөө тэмсэлдэ хүсэлэл оролдолгонуудаа арьбадхахыень, дэлхэйе ядерна дайнай аюул руу түлхижэ оруулхые хүсэжэ байһан американ империализмын түсэбүүдые буруу һүргэхые Шри Ланкагай Эб найрамдалай Совет уряална гэжэ Л. Арияванса хэлэбэ.

УЛААН-БААТАР. Эрхэ сүлөөгэй, бэеэ дааһан байдалай түлөө ливан ба палестин арадуудай тэмсэлтэй һаналаа нэгэдэлгын митинг эндэ болобо. Булимтаран эзэмдэгдэһэн араб газар нютагуудта Израилиин сэрэгшэдэй үүдхэжэ байдаг гэмтэ ябуулгануудые тэрээндэ хабаадагшад эрид буруушаагаа. Сириин ба Ливанай арадуудтай, өөһэдөө өөһэдыгөө тодорхойлхо, бэеэ дааһан байдалтай өөрын гүрэниие байгуулха үндэһэн эрхэнүүдэ бэелүүлхын түлөө Палестинын араб арадай үнэн зүб тэмсэлтэй һанал нэгэтэй байһан тухайдаа митингдэ хабаадагшад мэдүүлбэ.

ДАККА. Индиин океан дээрэ американ империализмын үүдхэжэ байдаг ябуулганууд дэлхэйе дарлан мүлжэхэ гэһэн Вашингтоной хүсэлэл эрмэлзэлгэнүүдые элирхэйлэн гэршэлнэ гэжэ Бангладешэй эрдэмтэ, Даккын университедэй профессор М. Ахтаруззаман хэлээ.

Бүмбэрсэг дэлхэйн бусад хубинуудта, тусхайлбал, Европодо дайн дажарта үргэнөөр бэлдэжэ, американ шэнэ ракетэнүүдые тараан тодхожо байһан ушарта Азиин арадууд хайхарамжагүйгөөр хандажа шадахагүй юм гэжэ эрдэмтэ мэдүүлээ.

АДЕНДА УУЛЗАЛГА БОЛОБО

АДЕН. Йеменэй Социалис партиин ЦК-гай Генеральна секретарь Али Насер Мухаммед албанай хэрэгээр демократическа Йемендэ ерээд байһан ООП-ой гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ Ясир Арафадтай уулзаба. Уулзалгын үедэ эндэхи байдал, ЙСП болон Палестинын эсэргүүсэлтын хүдэлөөнэй аша туһада хабаатай асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдээ гэжэ Аденай агентство мэдээсэнэ.

Палестинын Национальна соведэй һаяхан Алжирта болоһон 16-дахи сессиин шиидхэбэринүүдые А. Н. Мухаммед һайнаар сэгнээ. Дүтын Зүүн зүгтэхи байдал тушаа «Рейганай түсэб» хадаа түрэл газар дайда дээрээ бэеэ дааһан байдалтай гүрэниие байгуулха талаар палестин арадай үндэһэн эрхые хаһаха һэдэлгэ болоно гэжэ тоолоһон энэ хуралдаанай тогтоолые гүйсэд дүүрэнээр дэмжэжэ байһан тухайдаа тэрэ мэдүүлбэ. Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалые гуримшуулан шиидхэхэ асуудалаар НДРЙ-гэй залан сэхэ, бата хараа бодолые Я. Арафат өөрынгөө зүгһөө үндэрөөр сэгнэһэн байна.

ИНДИИН ОКЕАН ТУШАА СЕССИ

НЬЮ-ЙОРК. Индиин океан тушаа тусхай комитедэй сесси апрелиин 11-дэ ООН-ой штаб-байшан соо хүдэлмэрээ эхилбэ. Индиин океаниие амгалан байдалай зоно болгохо тухай хэлсээ баталха уласхоорондын конференцидэ бэлдэхэ гээшэ тэрэнэй гол зорилго болоно.

46 гүрэнэй бүридэлдэнь ородог комитедэй диилэнхи олон гэшүүд энэ зорилгые бодото дээрэнь бэелүүлхэ тодорхой алхамуудай түлөө тэмсэдэг юм.

Комитедэй февраль һарада болоһон сесси дээрэ Инди, Шри-Ланка, Мозамбик болон бусад оронууд документые бэлдэхэ эрилтэтэйгээр тэмсэһэн байгаа. Зүгөөр США болон тэдэнэй НАТО-гай союзнигууд энээниие буруушаагаа һэн. Ушарынь юуб гэхэдэ, Холбоото Штадууд Индиин океаниие ядерна буу зэбсэгүүдэй бааза болгохые оролдоно бшуу.

ХОРОТО ЯБУУЛГА

ЛИССАБОН. Португалиин АНОП гэдэг информационно агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Социалис интернационалай Монтешоруда (Португали) үнгэргэгдэжэ байһан XVI конгресстэ адаглагша боложо хабаадаһан Палестиные сүлөөлхэ эмхиин түлөөлэгшэ Исам Сартауи конгрессэй боложо байһан гостиницын холл соо алуулаа. Гэмтэн зугадаһан байна.

КАИР. Палестинын элитэ мэдээжэ ажал ябуулагша И. Сартауи гэгшые алаһан шэнэ һүидхэлтэ ябуулгые Палестинын национальна соведэй секретарь М. Субейх эрид буруушааба. Израилиин тусхай албан энэ гэмтэ ябуулгын түлөө харюусалгатай гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

Энэ хадаа Израилиин агентнүүдэй үүдхэһэн түрүүшын гэмтэ ябуулга бэшэ юм. Урда тээнь дэлхэйн элдэб оронуудта тэдэнэй харата ябуулгануудһаа уламжалан, Палестинын олон хүтэлбэрилэгшэд, тусхай түлөөлэгшэд алуулһан байгаа.

Таиландын ниислэл Бангкок хотые «Дурна зүгэй Венеци» гэжэ нэрлэдэг гээшэ. Олон тоото канал-клонгууд — хотые һэтэрэ гаран, нишэ-тиишээ зурыдаг. «Сэнхир хүхэ эдэ харгынуудта» заримдаа үйлсэ шоссенүүдһээ өөрэгүй шуулатай болошодог. Гэбэшье Таиландын ниислэлые «Дурна зүгэй Венеци» гэжэ нэрлэхэнь таагүй гээшэ ха. Бангкок хотын клонгууд урданай архитектурын дурасхаалта хүшөөнүүдэй хажуугаар бэшэ, харин бахананууд дээрэ табигдаһан орбогорхон гэрнүүдэй хаягаар урдана ха юм. 200 гаран мянган хүн тиимэшье байрагүй һэн тула онгосонууд соо ажаһуудаг. Энэнь багадаад, газар дорохи уһануудые артезианска худагууд сооһоо гамгүйгөөр бүлэжэ гаргаһанай эсэстэ Бангкогой һууринжаһан газарынь зарим тэгүүрээ доошоо һуужа эхилбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Бангкок хотын клонгууд.

ТАСС-ай фотохронико.

ҮЕ САГНАЙ УРЯАЛНА

Эб найрамдалые аршалан хамгаалга мүнөөдэрэй тон шухала эрилтэ болонхой гэжэ бүхы дэлхэйн хүнүүд мэдэриэ. «Ядерна дайе һэргылэн сарая!» гэһэн уряа доро хүдэлөөн үзэгдөөгүй ехэ үргэн дэлисэтэй болонхой.

Манай Буряадай ажалшад энэ хүдэлөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, буу зэбсэг ехээр гаргалгые эрид буруушаажа байһанаа олониитэ-рээ мэдүүлэн, түгшүүрилтэ байдалые һуларуулхын тула тэмсэлдэ хубитаяа оруулһан, оруулһаархшье. Дай жүрөө-дэлгын политикада эсэргүү митингнүүд, суглаанууд ажалша коллектив бүхэндэ, район бүхэндэ үнгэргэгдөө. Иигэжэ КПСС-эй, Совет гүрэнэй политикые, һайн һайхан үүсхэлнүүдые буримүһэн дэмжэжэ байһанаа гэршэлээ бшуу.

Эб найрамдал хамгаалгын совет комитедэй үүсхэлээр майн 24-һөө июниин 1 болотор ядерна дайе һэргылэн буруушаалгын долоон хоногууд эмхидхэгдэдэг гээшэ. Нёдондо энэ долоон хоногто урда жэлнүүдэйхидэ орходоо һураггүй олон хүн хабаадаа. Жэшээлхэдэ, майн 28-да 10 мянган хүнэй хабаадалгатай митинг Улаан-Үдэдэмнай болоо һэн. Республикымнай ниислэл хотодо һурадаг хари гүрэнүүдэй студентнэр, Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай ветерануүд митингдэ уригдаһан байна. Сагаан байшангай милитарис түсэбүүдые шүүмжэлэн, эрид буруушаажа байһанаа үгэ хэлэгшэ бүхэн онсолон тэмдэглээ. Эндэ ООН-ой Генеральна Ассамблейн 2-дохи түсхай сессидэ Хандалга баталан абтаһан юм.

Шэнэ дайнай үүдхэлшэдэй харата үйлэ хэрэгүүдые хизаарлаха гэһэн уряатай суглаанууд, митингнүүд ажалша коллективүүдтэ болоо. Эб найрамдалай вахтада жагсажа, олоһон мүнгэеэ эб найрамдалай жасада дамжуулая гэһэн үүсхэл гаргагдаа һэн. Жэшээлхэдэ, Ленинэй ордендо Борьёогой совхозой ажалшад өөһэдынгөө мэдүүлгэ соо иигэжэ бэшээ бэлэй: «Бидэ дайн дажарые үзэн яданабди. Тиимэһээ эб найрамдал аршалан хамгаалхаар хэзээдэшье бэлэмди. Эб найрамдалай вахта үнгэргөөбди. 2516 түхэриг энэ жасада оруулбабди».

Хүдэлмэришэд, таряашад, үйлэдбэриин түрүүшүүл, соёлой, искусствын түлөөлэгшэд, эхэнүүд, гэгээрэлэй, медицинын хүдэлмэрилэгшэд, студентнэр болон һурагшад манай комитедтэ нангин һанал мэдэрэлээ элирхэйлһэн бэшэгүүдые эльгээжэл байдаг.

«Москваһаа Берлин хүрэтэр дайшалхы хүшэр зам гаталан гарааб. Польшые, үхэлэй лагерь Майданегые сүлөөлгэдэ хабаадалсааб. Гансашье манай орондо бэшэ, мүн бусад гүрэнүүдтэ дайнай ушаруулһан аймшагтай ехэ хохидолые хараалб. Тиимэһээ «дайн» гэһэн үгэһөө зэбүүсэнэб, эзэрхэн зонхилолгын политика баримталагшадтай эбсэхэ ёһогүйбди» гэжэ Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай ветеран И. Г. Бухольцев бэшээ һэн.

Мухар-Шэбэрэй районой Түгнэ нютагта ажаһуудаг дайнай инвалид И. А. Яньковой бэшэгһээ хэһэг дурсая: «Волгын эрьеһээ Эльбэ мүрэн хүрэтэр дайсаниие намнан хюдалсааб. Хэды олон нүхэдни харата дайсанай һомонһоо ами наһаяа алдаа гээшэб. Тэдэнэр ажабайдалаа, жаргалаа гүйсэд эдлэнгүй, залуугаар наһа бараа. Харин мүнөө хүн түрэлтэниие үндэһэ таһаруулан хосоруулха буу зэбсэгэй бүтээгдээд байхада, эб найрамдал тухай бодотоор содомжолхо зэргэтэйди. Хиросима, Нагасаки хэзээдэшье давтагдаха ёһогүй». Загарайн районой Онохойн участково больницын хүдэлмэрилэгшэдэй эльгээһэн бэшэг сэдьхэл хүлгүүлмэ мүрнүүдтэй: «Хүдэлмэриингөө уялгаар хүн зониие үбшэн зоболонһоо абардаг, эмшэлдэг гээшэбди. «Дайн оу болог!» гэжэ бидэ мэдүүлнэбди. Хүн бүхэмнэй үри хүүгэдтэй. Тэдэнэй ерээдүй һайхан, амилха агаарынь сэбэр, огторгойнь сэлмэг байг».

«Господин Рейган, амгалан байдал тушаа Советскэ Союзай хүсэлэл оролдолгонуудта анхарагты» гэһэн удхатай 2 мянга гаран бэшэг болон Хандалга ООН-ой штаб-байшанда эльгээгдээ.

1981 оной декабриин 11-дэ «Комсомольская правда» газетэдэ толилогдоһон совет залуушуулай бэшэг-хандалгада гар табилганууд суглуулагдаа һэн. Нёдондо апрелиин һүүл багта энэ хэмжээ ябуулга олон мянган залуушуулай хабаадалгатай митингээр түгэсөө бэлэй. Эндэ Улаан-Үдэ хотын хүндэтэ эрхэтэн, Социалис Ажалай Герой Б. З. Поздеев хабаадалсажа үгэ хэлээ һэн.

Европодохи аюулгүй байдалай ба хани барисаанай олон янзын хэмжээ ябуулганууд үнгэргэгдэһэн юм. Жэшээлхэдэ, эб найрамдалай совет жасын Загарайн комиссиин түлөөлэгшэд районой спортсменүүдэй урилдаа эмхидхээ бэлэй. Тусхай заагдаһан маршрудай ёһоор спортсменүүд нэгэ һууринһаа нүгөө һууринда эстафетээ дамжуулан, районой түб хүрөө һэн. Тиихэдэ тэдэниие тосхон бүхэндэ хүн зон угтаа. Дайнһаа бусажа ерээдүй сэрэгшэдэй дурасхаалда митингнүүд болоо, эб найрамдал хамгаалгада хүсэ шадалаа элсүүлхэ байһанаа ажалшад мэдүүлээ. Удаань энээнэй дүнгөөр эб найрамдалай жасада 22.369 түхэриг мүнгэн оруулагдаһан юм.

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн үдэр ба эб найрамдалай түлөө профсоюзна хүдэлөөнэй үдэр сентябриин 1 дэ республика доторнай үргэнөөр тэмдэглэгдээ. Ажалша коллективүүдтэ митингнүүд болоо. Жэшээлхэдэ, хэлхээ холбооной хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обкомой үүсхэлээр коллектив бүхэндэ суглаанууд үнгэржэ, республикын хэлхээ холбоошод бүхэсоюзна мүрысөөндэ илажа олоһон шангаа — 29 мянган түхэригөө эб найрамдалай жасада дамжуулаа һэн.

Буу зэбсэг үрдилдэн гаргалгые буруушааһан долоон хоног октябриин 24-һөө 31 болотор соносхогдоһон юм. 500 ажалша коллективэй 150 мянган хүн энэ хэмжээ ябуулгада хабаадалсаһан, интернациональна хани барисаанай үдэшэнүүд, партиин, дайнай ветерануудтай уулзалганууд болоһон байна. Советскэ Гаваньһаа Брест хүрэтэр тусхай рейсдэ гараһан ВЛКСМ-эй ЦК-гай агитпоезд энэ долоон хоногой түгэсхэ үеэр Улаан-Үдэдэ ерээ һэн. Эдээнтэй суг олон мянган хүнэй хабаадалгатай митингнүүд болоо. Жэшээлхэдэ, локомотив-вагон заһабарилгын заводой шудхагша Ю. Фролов митинг дээрэ иигэжэ хэлэһэн байна: «арьбалһан материалнуудаараа, электрын элшэ хүсөөр мүнөөдэр хүдэлхэмнай. Нэгэ үдэрэйнгөө салин хүлһые эб найрамдалай жасада оруулхабди».

Үнгэрһэн жэлдэ республикын олониитэ ООН-ой штаб-байшанда 2 мянга, НАТО-гай штаб-байшанда 500 бэшэг, хандалгануудые эльгээлэн, эб найрамдалай жасада 713.618 түхэриг мүнгэ оруулhан байна. 2700 ажалша коллективэй хахадынь эб найрамдалай жасада мүнгэ зөөри дамжуулаа. Энэ баримтаһаа хараад үзэхэдэ, эб найрамдалай аша туһада мүнгэ зөөри суглуулгые бүри эдэбхижүүлжэ болохоор. Эб найрамдалай жасын районно комиссинууд сооһоо Ахын (түрүүлэгшэнь Ц. И. Цыбанов), Прибайкалиин (түрүүлэгшэнь Г. А. Горина), Зэдын (түрүүлэгшэнь А. Н. Шатуев), Улаан-Үдын Железнодорожно районой (түрүүлэгшэнь Б. З. Поздеев, секретаринь А. И. Довгань), түмэр замай Улаан-Үдын отделениин (түрүүлэгшэнь В. П. Жиделев) комиссинуудай хүдэлмэриие һайшаан тэмдэглэмээр. ЛВРЗ-гэй хүдэлмэришэд 1982 ондо 55494 түхэриг эб найрамдалай жасада дамжуулаа. Заводой цехүүд соо Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй үүсхэлые дэмжэһэн хэмжээ ябуулганууд эмхидхэгдээ. Прибор бүтээлгын нэгэдэлдэ энэ талаар харюусалгата С. И. Дорофеевагай элсүүлхы шадабариин ашаар 30692 түхэриг эб найрамдалай жасада суглуулагдаа. Гадна авиазаводой, мяха-консервын комбинадай, шэлэй заводой, авиапредприятиин түлөөлэгшэд нилээд эдэбхи оролдолго гаргаа юм.

Һүүлэй үедэ залуушуул ба студентнэр эб найрамдалай түлөө хүдэлөөндэ олоороо хабаадана. 1982 оной февральда «Дуун — эб найрамдалай түлөө тэмсэлшэн» гэһэн политическэ дуунай конкурс болоо һэн. Илагшадта Хүндэлэлэй грамотанууд, дурасхаалай бэлэгүүд барюулагдаа. Городой интернациональна хани барисаанай клубуудта политическэ плакадай, мүн июниин 1-нэй үдэр хүүгэдэй уран зурагай конкурс үнгэргэлгэ заншалта болонхой «Арадуудай жаргал, гэрэлтэ һайхан ерээдүймнай — манай гарта, нүхэд!» гэһэн уряа доро ахамад классуудай һурагшадай слет үнгэрөө һэн.

Эб найрамдалай түлөө хүдэлөөе үргэнөөр дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ хэблэлэй үүргэ сэгнэшэгүй ехэ. Республикын газетэнүүдтэ 200 гаран материал толилогдоһон, радиогоор дамжуулганууд хэгдэһэн байна. Гэбэшье ялас гэмэ удхатай статья, корреспонденци үшөөл үсөөнөөр толилогдоно.

25 ажалша коллектив болон 52 эдэбхитэд 1982 оной хүдэлмэриин дүнгөөр Эб найрамдал хамгаалха совет комитедэй ба Эб найрамдалай совет правлениин шангуудта хүртөө юм.

Эб найрамдалай совет фондын хүдэлмэридэ һайн дураараа хабаадалсаха гуримые анханһаа тогтонижонхой гааб даа. Гол хүдэлмэриһөө гадуур ниитынгээ энэ уялгада харюусалга ехэтэйгээр хандадаг нүхэд сооһоо А. И. Довгань, Б. З. Поздеев, О. Ф. Усынин, Г. А. Горина, В. Е. Петрова, А. Н. Шатуев, Ц. И. Цыбденов, Ц. Г. Дандаровэ, В. Т. Жиделев, Г. П. Шумилов гэгшэдые онсолон нэрлэмээр.

Мүнөө жэл түрэл Буряадайнгаа 60 жэлэй ойе тэмдэглэхэмнай гээшэ. Алдарта ойе угтуулан, бүри габшагайгаар ажаллаха, амгалан байдалай түлөө тэмсэлээ шангадхаха гээшэ манай уялга. Жаргалта һайхан энэ үедэ дэлхэй дээрэ эб найрамдал хамгаалха, Эхэ орондоо дурлалаа бодото хэрэгүүдээр батадхахыемнай үе сагнай уряална.

Т. ГАРМАЕВ,
эб найрамдал хамгаалгын республиканска комитедэй харюусалгата секретарь.

ЭРДЭМТЭДЭЙ ЗҮБЛ[ӨӨН] ЭЛИСТЭДЭ БОЛО[ОБ]

СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай ниитын эрдэмэй институдта хэлэ бэшэгэй эрдэмэй кандидадай нэрэ зэргэ олгодог мэргэжүүлэгдэһэн совет байгуулагданхай. Һаяхан тэрэ соведэй гэшүүд эгээн түрүүшынхиеэ Хальмагай республикын ниислэл Элистэ хотодо сугларжа, нүүдэл зүблөө үнгэргэбэ.

Ниитын эрдэмэй институдай директор, хэлэ бэшэгэй эрдэмэй доктор, мэргэжүүлэгдэһэн соведэй түрүүлэгшэ В. Ц. Найдаков зүблөөе хүтэлбэрилөө. Хэлэ бэшэгэй эрдэмэй томо томо мэргэжэлтэд профессорнууд Л. К. Герасимович (Ленинград), Д. А. Павлов (Элистэ), А. А. Белоусов (Улаан-Үдэ), эрдэмэй докторнууд Ш. Ч. Сат (Тува), Ц. Б. Цыдендамбаев, Л. Д. Шагдаров, А. Б. Соктоев (Улаан-Үдэ), элитэ монголшо эрдэмтэ В. М. Наделяев (Новосибирск), эрдэмэй кандидадууд А. А. Дарбеева (Москва), Э. Ч. Бардаев, Р. А. Джамбинова (Элистэ), А. Г. Митрошкина (Эрхүү), Ц.-А. Дугар-Нимаев, И. Д. Бураев, В. И. Рассадин (Улаан-Үдэ) болон бусад тус соведэй хүдэлмэридэ хабаадалсаа.

Хальмагай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Түүхэ, хэлэ бэшэг болон экономикын эрдэм-шэнжэлгын институдай хүдэлмэрилэгшэд В. Д. Дамбинова, В. Э. Очир-Гаряев, Б. Б. Манджикова, Хальмагай Гүрэнэй университедэй багша П. А. Дарваев гэгшэд хэлэ бэшэгэй эрдэмэй кандидат нэрэ зэргэтэй болохо диссертацинуудые амжалтатайгаар хамгаалба.

Элистэ хотодо арба[н] соо ажаллаха зуура[а] жүүлэгдэһэн соведэ[й] зүблөөндэ хабаадагша[д] град хотодо ошожо, [...] градай түлөө Мамай[н] да болоһон асари е[хэ] даанай баатарнуудта з[...] даһан дурасхаалта [...] «Сталинградай тулалд[аан]» жэ музей-панорама [...] арюун нангин газа[р] сэдьхэл зүрхөө хүд[...] раа. Удаань Целинн[...] ябажа, Ока Иванович[...] виковой нэрэмжэтэ т[...] тэрэй моридой завод[...] ноһото хонинод от[...] рые һонирхон хараһа[н] ди.

Элистэ хотодо эр[...] жэлгын институдай, [...] университедэй хүдэ[...] танилсаһан, дуу, хатар[...] пан» гэжэ ансамблии[...] һан, баясаһан байнаб[...] Баатар Басанговай н[...] Гүрэнэй драмын теат[...] жо, А. Бадмаев Э. Ку[...] ёрой зохёоһон «Зул[...] хээрын ногоон» гэжэ [...] нирхон хараабди.

Хальмагай АССР-эй[...] но Соведэй Президи[...] рүүлэгшэ И. Е. Намс[...] дэм-шэнжэлгын инстит[...] ректор К. П. Катушс[...] республикынгаа эко[...] соёл болбосоролой, [...] гээрэлэй хүгжэлтэ ту[...] дорхойгоор хөөрэжэ [...]

Хальмаг, Буряад а[...] вет республикануудай[...] наукын холбоо ба[...] улам бэхижэжэ байһы[...] даһан соведэй нүүдэл[...] эли тодоор баталан [...]

Ц. Б[...]

СПОРТ · спорт · СПОРТ · Спорт · СПОРТ

ЗАЛУУШУУЛАЙ ЗАЛИ ЕХЭ

Дүрэ буляалдалгын барилдаагаар Буряадай АССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн «Труд» бүлгэмэй Спортын байшан соо болобо. Спортын юһэн бүлгэм болон клубай 120 гаран барилдаашад хабаадаһан байгаа.

Мүрысөө нээлгын парадай үедэ «Урожай» бүлгэмэй хүүгэдэй спортын һургуулиин директор Мүнхэ-Жаргал Цыдыповтэ «Уласхоорондын классай СССР-эй спортын мастерай» 7539-дэхи номерой үнэмшэлгэ, тэмдэг барюулагдаһан байха юм. Энэ жэлдэ эдиршүүлэй болон залуушуулай дундаһаа СССР-эй чемпионууд болоһон Николай Иванов («Динамо») Василий Миланханов («Трудовые резервы») хоёрто ресспорткомитедэй дурасхаалта шангууд барюулагдаа.

Манай республикын бэлигтэй бэрхэ барилдаашадые халажа абаха залуушуулай али бүхы шэгнүүрнүүдтэ урган гаража байһыень энэ мүрысөөн элирхэйлэн харуулба. Энэмнай 60 жэлэйнгээ жабхаланта ойе угтажа байһан Буряад ороной гаһар хүсэтэй, гоё һайхан арга дүрэтэй спортсменүүдэй түйлаһан амжалтануудай саашадаа улам хүгжөөгдэхэ байлгын толотомо гэршэ болоно.

Дүхэригһөө дүхэриг бүхэндэ һагшагда һагшагдаһаар эгээл һайн һорилго бэлэдхэлтэйшүүлынь түгэсхэлэй нааданда гараһан байха юм.

Зүүн Сибириин технологическа институдай студентнэр — спортын мастер А. Степанов мастерта кандидат П. Балдуев хоёр эгээл хүнгэн шэгнүүртэ илажа гарахын тула уулзаба. Эндэ дүршэл шадабари ехэтэй Александр Степанов 5 : 3 тоотойгоор шүүһэн байгаа. В. Пильчинов («Трудовые резервы») гурбадахи һуури эзэлбэ.

Удаадахи шэгнүүртэ 14 барилдаашад сугларһан байгаа. Тэдэнэй гурбаниинь спортын мастернууд һэн. Республикын чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө эдэ гурбанай хоорондо илангаяа шанга тэмсэл болохо байха гэжэ хүлеэгдэбэ. Гэбэшье мастерта кандидадууд Б. Дашибальжиров, Д. Нанзатов, В. Балдуев гэгшэд һайн һорилго бэлэдхэлтэй байһанаа харуулжа, сугларагшадай зүгһөө альга ташалгаар угтагдаа. Тиигэжэ манай бэрхэ барилдаашадай нэгэн Виктор Ринчинов («Урожай»), «Буревестник» бүлгэмэй России соведэй чемпион болоһон Валерий Балдуевта очкогоор шүүгдэжэ, аяар дүрбэдэхи һуурида түригдэшэһэн байгаа.

Түгэсхэлэй нааданда СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй чемпион, РСФСР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ шанда хүртэһэн Лубсан Айсуев Валерий Балдуевые 3,5 минута соо диилэжэ, алтан медаляар шагнагдаба. Залуушуулай дунда мэнэ һаяхан Запорожи хотодо үнгэргэгдэһэн СССР-эй чемпионадта хоёрдохи һуури эзэлһэн Баяр Гомбожаповай арай шамай эрхим зурганай тоодо ороһониинь тон хүлеэгдээгүй ушар болоно.

Аха дүүнэр Балдуевууд, Актиновууд, Гулгеновүүд, Галсановууд бэлигтэй бэрхэ барилдаашад боложо ябаһанаа харуулхаһаа гадна, өөһэд өөһэдынгөө шэгнүүрнүүдтэ шангай һууринуудта гарахын түлөө мүрысэһыень онсолон тэмдэглэлтэй.

57 килограмм. В. Актинов— Б. Гулгенов хоёр түгэсхэлэй нааданда уулзаа. Баргажанай районой Баян-Гол нютагта тренерээр хүдэлдэг Бадмажаб Гулгенов гонгын ханхинахатай сасуу, эршэмтэйгээр добтолжо, дүрбэн балл абаадхиба. Зүгөөр социалис оронуудай «Динамын» суглуулагдамал командануудай ГДР-тэ үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ илажа, алтан медаляар шагнагдаһан Владимир Актинов зоригоо мохонгүй, улам эдэбхитэйгээр добтолжо, уулзалгын түгэсхэлдэ хэдэн балл абаад, республикын чемпион болоһон байха юм.

Удаадахи шэгнүүртэ сугларһан 17 барилдаашадай 8-ниинь мастернууд һэн. Гэбэшье залуу барилдаашад, тусхайлбал, спортын мастерта кандидат А. Бардаханов («Динамо») тэдэнэй үндэр нэрэ зэргэһээ тунхарингүй, шанга шалгалта амжалтатайгаар баряа гэхэдэ алдуу болохогүй. Уласхоорондын классай спортын мастер М. Цыдыповтэй («Урожай») уулзахадаа, Александр һайнаар хамгаалалта хэжэ, уулзалгаяа 4 : 4 тоотойгоор түгэсхэхэдөө, түрүүлэн балл абаһан байжа, илалта түйлаа. Энэ шэгнүүртэ түгэсхэлэй нааданда Ц. Гулгенов («Локомотив») Г. Цындымаев («Трудовые резервы») хоёр уулзаба. Барилдаанай хибэс дээрэ болоһон шанга тэмсэлдэ Ц. Гулгенов 3 : 1 тоотойгоор илалта түйлаһан байна.

Удаадахи шэгнүүрнүүдтэ спортын мастернууд Ю. Матханов («Буревестник»)—Б. Томиргоновые («Динамо»), А. Милгадаев («Урожай»)—Г. Галсановые («Трудовые резервы»), С. Галсанов («Трудовые резервы») Ц. Ивановые («Динамо») шүүгээ.

90 килограмм. С. Пашинский О. Алексеев хоёрой уригдахадань, зал соогуур альга ташалга нэрьешэнэ. Эдэ хоёрнай урда тээнь хэдэ дахин уулзаһан, үнгэрэгшэ намар республикын кубогта хүртэхын түлөө мүрысөөндэ Буряадай багшанарай институдай студент Сергей Пашинский («Трудовые резервы») илажа гараһан байгаа. Гонгын ханхинамсаар Европын урдын чемпион, уласхоорондын классай спортын мастер Олег Алексеев эдэбхитэйгээр добтолжо ороно. Уданшьегүй хоёр балл абаба. Зүгөөр нүгөөдэнь мүхөөгөө үгтэхэ хэбэргүй. Һонирхолтой, шанга тэмсэлэй эсэстэ О. Алексеев 6 : 2 тоотойгоор илаһан байха юм.

Эдиршүүлэй дундаһаа энэ жэлэй СССР-эй чемпион болоһон Николай Иванов («Динамо») ехэшүүлэй дунда үнгэргэгдэһэн республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ түрүүшынхеэ хабаадабашье, хэдэн толотомо илалта түйлажа, сугларагшадай зүгһөө альга ташалгаар угтагдаба. РСФСР-эй суглуулагдамал командын гэшүүд, спортын мастернууд А. Лезнов, М. Елбаскин гэгшэдые бүдэрүүлхэ юм гэжэ хэн һанаха байгааб?! Теэд очкогоор диилээ бэшэ, харин эдэ гаһар хүсэтэй, мэргэжэл шадабаритай барилдаашадые хоюулаень табан минутаһаа үлүү саг соо нюргалдуулан унагааба, амжалта түйлаа гээд тэмдэглэхэдэ һонирхолтой. Энэ хадаа манай бэлигтэй залуу барилдаашанай ехэ амжалта мүн. Тренернууд В. Ж. Ангархаев, Н. С. Ивахинов энэ илалтадань ехэ габьяатай бшуу.

Хүндэ шэгнүүртэн сооһоо спортын мастер И. Гармаевтай (Улаан-Үдын гарнизон) тэнсэжэ тулалдаха хүн олдобогүй.

Мүрысөөнэй дүнгүүдээр «Трудовые резервы» бүлгэмэй суглуулагдамал команда (ахалагша тренерынь Ф. Н. Махутов) илажа, ресспорткомитедэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаа. «Буревестник» бүлгэмэй барилдаашад (ахалагша тренерынь — РСФСР-эй габьяата тренер Г. Б. Баймеев)— хоёрдохи, «Динамо» бүлгэмэй спортсменүүд (ахалагша тренерынь Н. С. Ивахинов) гурбадахи һууринуудые эзэлһэн байна. Урда тээнь ходо ходо илалта түйладаг байһан «Урожай» бүлгэмэй түлөөлэгшэд дүрбэдэхи һуурида гараба.

Сергей Замбалов («Буревестник») — эрхим һайн арга дүрэтэй байһанайнгаа түлөө, харин Николай Иванов илалта түйлаха ехэ хүсэя эрмэлзэлтэй байһанайнгаа түлөө тусхай шангуудта хүртөө.

— Энэ жэлэй мүрысөөн һонирхолтой, шанга тэмсэлдэ үнгэрбэ. Манай бэрхэ барилдаашадые халажа абаха залуушуулай ургажа байһанда илангаяа урма баяртайбди. Энэ талаар Николай Ивановые онсолон тэмдэглэлтэй. Тэрэ һаял хада 18-тай болобошье, бар хүсэтэй, өөрын онсо арга дүрэтэй, бушуу түргэн байһаараа шалгарна. Д. Халтанов, С. Замбалов, Б. Дармаев, А. Бардаханов болон бусад залуу барилдаашад һайн талаяа харуулба, — гэжэ мүрысөөнэй ахамад судья, уласхоорондын категориин судья, спортын габьяата мастер К. С. Олзоев хөөрэнэ.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: республикын чемпионууд Ц. Гулгенов, Ю. Матхонов; В. Актинов [баруун гарһаа] Б. Гулгеновтэй барилдажа байна.

В. ПЛУТТЫН фото.

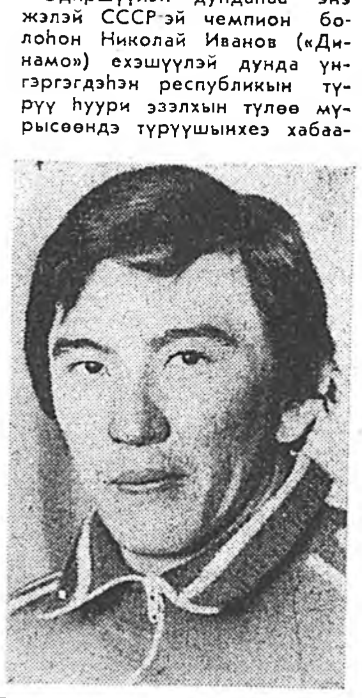

РАЙКИНАЙ ТЕАТРТА— РАЙКИНАЙ ХҮБҮҮН

Гүрэнэй багахан зүжэгүүдэй театрые «Райкинай театр» гээд бүхы дэлхэй дээрэ нэрлэдэг юм. Дүшэ гаран жэл соо театрай ендэр дээрэһээ хара амяа хараха, хайхарамжагүй байха, албан хойрог ябадал гаргаха гэхэ мэтын дутуу дунданууддтай гайхамшагта сатирик Аркадий Райкин тэмсэнэ. Тэрэ суута труппын бүхы зүжэгүүдые табиһан режиссер, өөрөө гол рольнуудые гүйсэдхэдэг юм. Һая табигдаһан шэнэ зүжэгэй соносхол — мэдээсэл сооншье суута нэрэ обог бэшээтэй. Аркадий Райкинай бултадаа артист мэргэжэлтэй бүлын эгээл залуу түлөөлэгшэ Константин Райкин багахан зүжэгүүдэй театрта энэ удаа түрүүшынхеэ наадана.

Зүжэгэй һүүлшын репетицинүүдэй нэгэндэ эсэгэ хүбүүн хоёртой, Райкинтантай ТАСС-ай корреспондент уулзажа, хөөрэлдэһэн байна.

Аркадий Исаакович, өөрынгөө театрта түрүүшынхеэ харагшадай залһаа зүжэг хаража байхадатнай ямар мэдэрэл түрэнэб?

— Түрэл театртаа харагша байха гээшэ ендэр дээрэ наадаһанһаа һураггүй хүшэр юм байна. Теэд театрай хүтэлбэрилэгшэ, эсэгэ хүн байһан туладаа энэ удаа бүришье ехээр сэдьхэлээ хүдэлгэнэб. Мининнгээ хэрэг үргэлжэлүүлхые шиидээд, хүбүүнэйнгээ өөрын, мэдэгдээгүй замаар ябажа байһандань баяртайб. Манай хүнгэн бэшэ искусствада тэрэ шэнэ зүргэ бэдэрнэ, харин энэнь хэзээдэшье һонирхолтой байдаг.

— Энээнэй урда тээ Москвагай «Современник» театрта амжалтатайгаар хүдэлжэ байһанаа актер Константин Райкинай багахан зүжэгүүдэй театрай труппада абтаһаар жэл үлүүтэй болоо. Константин Аркадьевич, та юундэ анханһаа эсэгынгээ театрта ерэнгүй, харин драматическа актерой ажал шэлэһэн байгаабта?

— Өөһэдынгөө нэрэ обогто хүрэмэ байха гээшэ хэсүү гү гээд намһаа хүнүүд ходо асуудаг. Ехэ хэсүү гэжэ би хэлэдэгби, юуб гэбэл, искусствада энэ минии обог бэшэ, харин минии эсэгын обог болоно бшуу: Тиимэһээ мэргэжэлдээ өөрынгөө замаар ябаха, өөрөө өөрыгөө мэдэхэ ёһотойб гэжэ һуралсалай түрүүшын үдэрһөө ойлгоо һэм. Түрэхэдэмни намда үгтэһэн обогые нигэжэл нэрлүүлхэ байгааб. Тиимэһээ түрүүшээр эстрадые бэшэ, харин драматическа сценые шэлэһэн хүм.

—Шэнэ театрта хүдэлжэ байхадаа, урдаа ямар зорилгонуудые табинабта?

— «Современник» театрта һураһан юумэеэ, олоһон дүй дүршэлөө эстрадада хэрэглэнэб. Драматург Михаил Мишин болон режиссер Валерий Фокинтой энэ театрта манай зүжэг табихадаа, эстрадын ба драмын театрай арга боломжонуудые сугтань хэрэглэхэ зорилго бэелүүлхые хүсэһэн байнабди.

— Энэ зүжэгтнай юун тухай юм?

— Зүжэг дотор[...] зүб ябадалай а[...] түрүүшын ээлжээ[...] дана. Хүнүүдэй [...] харилсажа баярла[...] ажабайдалай эгээ[...] яр болоно гэжэ [...] үшөө дахин һануу[...] тэйбди. Эд зөөр[...] һоо обтохо, тиигэ[...] хэл үнгэеэ алдаха [...] бидэ шангаар [...] бди. Энээнэй тула [...] театрай бүхы арга [...] нуудые хэрэглэнэб [...] ранянай бэшэһэн [...] Шейнцисэй бүтээ[...] лэл манай зүжэгт[...] гэ дүүргэнэ. Харин [...] нэгэ шэнэ уялга [...] мейстерэй уялга [...]

— Танай театр[...] градһаа зөөжэ ер[...] лээр Москвагай [...] түрүүшынтнай зү[...] даба гээшэ. Арка[дий] кович, ниислэл [...] коллективые ям[...] тааб?

— Ниислэл х[...] зон хэзээ хэзээнэ[...] яртайгаар, хүндэм[...] лүүнаар угтаа [...] ёһотойб. Олимпи[...] ной концертын [...] традын театр, Гүр[...] цертын зал мэтэ [...] атрнууд наада т[...] үгтэнэ. Гадна, [...] манай театр өөр[...] болохо юм. «Тад[...] гэжэ кинотеатра[...] байшанда түбхинэ[...] нөө дээрээ хэхэ ю[...] Харгыда бэлдэжэ [...] миай, хэн ошохоб, [...] хэб гэһэн асуудал [...] гүй гараа һэн. Тиин[...] мнай нэгэн һаналта [...] би ехэ баярлаа б[...] атртаяа хахасажа [...] гүйбди гээд техни[...] дэлмэришэдһөө, [...] нүүдһээ эхилээд [...] мэдүүлээ һэн. Ти[...] рандаа сугтаа нии[...] ерээ гээшэбди. [...] манай труппада [...] дые нэмэжэ абаха, [...] араа горитой үргэ[...] наатайбди. Манай [...] тистнууд реперт[...] горитой хубитаяа [...] эхилээ.

— Мүнөө Та [...] юумэн дээрэ хүдэл[...]

Шэнэ зүжэг [...] байнхайбди. Манай [...] далда дутуу ду[...] үшөөл бии байһа[...] лагламаар. Тиимэ[...] рическэ артист х[...] гүй үлэжэ магад [...] рын сагта айхаар [...]

О. СВИСТУ[НОВ]

(Т[АСС])

«СПОРТЛОТОНУУДАЙ» ТИРАЖАЙ ДҮНГҮҮД

«Спортлотонуудай» апрелиин 9-дэ үнгэргэгдэһэн 15-дахи тиражай дүнгүүдые Спортивна лотерейн главна управлени согсолбо.

«49-һөө 6-ень тааха спортлото»: 474.439 билет ороо. Зургаан номер хэншье таабагүй, табан номер (11 карточка) таагшад — 3.427 түхэриг, дүрбэн номер (579 карточка) тааһан хүнүүд — 73 түхэриг, гурбан номер (12476 карточка) таагшад 5 түхэриг абаха байна.

«36-һаа 5-ень тааха спортлото»: 2.882.213 билет ороо. Табан номер (26 карточка) таагшад — 6.657 түхэриг, дүрбэн номер (1.474 карточка) тааһан хүнүүд — 184 түхэриг, гурбан номер (60.058 карточка) таагшад 7 түхэриг абаха.

«Спортлотонуудай» 15-дахи тиражай шүүбэринүүд апрелиин 20-һоо майн 20 болотор түлэгдэхэ. **(ТАСС).**

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Депутадуудай хабарай ажал хэрэгүүд» — түрүү бэшэг. «Замбуулин — газарта, амгалан байдалда» — ТАСС-ай материал. «Юун дээрэһээ боложо һаатанаб» — арадай хиналтын болон «Правда Бурятии» газетын рейдын шалгалтын материал.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Алтан үндэһэн» — Ф. Пилюгинэй статья. «Үйлсэ гудамжануудаа ногооруулая» — А. Хабдаевагай статья. «Гурбан килограмм шэгнүүртэй гомдолнууд» — Л. Левченкын информаци. «Түсэбтэ табан жэлые байгуулагшад» — Н. Ефимовэй фото-мэдээсэл. «Партиин хүсэн улам нэмэнэ» — Т. Лапухинай статья. Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ.

Гурбадахи хуудаһанда: «Ленинэй заабаряар ажаһуунабди» — В. И. Ленинэй түрэһөөр 113 жэлэй ойдо зорюулагдаһан плакат-хуудаһанай материалнууд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: Хилын саанаһаа мэдээсэлнүүд. Соносхолнууд.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 —«Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55 — Советскэ Союзай хоёр дахин Герой, СССР-эй летчик-космонавт В. В. Аксеновтой һурагшад уулзаха. 10.40 — «Белый шаман» — гурбан серитэй уран һайханай фильм (3-дахи сери). 11.55 — Фильм-концерт. 12.25 — Шэнэ һонин (12.30 хүрэтэр). 16.20—Шэнэ һонин. 16.40 — Баримтата фильм. 17.00 — Локтевой нэрэмжэтэ дуу, хатарай ансамблиин концерт.

Улаан-Үдэ. 17.30 — Уласхоорондын шэнжэлэл (буряадаар). 17.45 — Буряадай АССР-эй 60 жэлэй ойдо. «Түрүү зэргэдэ дабшагшад». 18.15 — «Байгал» —мэдээсэлэй программа.

Москва. 18.45 — «Олон түмэнэй ленинскэ университет». Хүдөөдэ — хамтын подряд. 19.15 —«Зураг бүхэндэнь — наран». 19.30 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 19.45 — «Хүн ба хуули». 20.15— Футболоор уласхоорондын уулзалга. Швейцариин ба СССР-эй суглуулагдамал командануд наадаха (Швейцариһаа дамжуулагдаха). 22.00 —«Время». 22.35 — Совет Армиин хоёр дахин Улаан тугта дуу, хатарай академическэ ансамблиие байгуулагша композитор А. В. Александровай түрэһөөр 100 жэлэй ойдо зорюулагдаһан концерт. 00.05 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 12.55 — Дамжуулгын программа. 13.00 —Испан хэлэн. 13.35 — В. И. Ленин Л. Н. Толстой тухай. 9-дэхи класс. 14.05 — «Эжын һургуули». 14.35 — Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 14.55— Телеочерк. 15.25 — «Подранки» —уран һайханай фильм. 16.55 — Шэнэ һонин.

Улаан-Үдэ. 17.00 — П. И. Чайковский. «Жэлэй дүрбэн саг».

Москва. 17.30 — Н. Шолохов. «Номгон Дон». 18.15— Шатарай һургуули.

Улаан-Үдэ. 18.45 — Соносхолнууд. 18.55 — Мультфильмнүүд. 19.25 — «Праздники детства» — уран һайханай фильм.

Москва. 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул!». 21.15 — «Нүхэдэй шарай». 22.00— «Время». 22.35 — «Объяснение в любви» — уран һайханай фильм.

САГААН УЛААРИЛ

Мүнөөдэр республика доторнай сэлмэжэ, бүрхэжэ байха, зарим нютагуудта багаханаар саһан орохо. Баруун хойноһоо секундын 9—14 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. Зарим газарта секундын 20 метр хүрэтэр һалхин шангадаха. 0,5 градус хүйтэн, зарим районуудта 4 градус хүрэтэр [...] байха.

Улаан-Үдэдэ сэлмэжэ[...] хэжэ байха, шииг [...] орохогүй. Секундын [...] метр хүсэтэйгөөр һал[хилха...] 0,2 градус хүйтэн бай[ха].

Апрелиин 15—16-да [...] тэйшэг байха, шииг [...] орохогүй. Баруун тэ[...] лаханаар һалхилха.

Редактор Р. Б. ГАРМАЕВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23. редактор—2-50-96. приемная — 2-54—54 зам редактора -2-68-08. зам редактора—2-62-62. отв. секретарь —2-50-52. секретариат—2-66-76. отделы: партийной жизни — 2-34-05 пропаганды — 2-56-23 промышленности и строительства—2-61-35. сельского хозяйства—2-64-36. 2-63-86 советского строительства и быта—2-69-58 культуры и школ—2-60-21. 2-57-63. информации—2-60-91. переводов — 2-54-93. писем и селькоров—2-67-81. корректорская—2-33-61 отдел объявлений — 2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли.
Н-00466. Заказ № 87. Индекс 04649.